

**GOSPODARSTWO POMOCNICZE
„ROLWOD”**

przy Wielkopolskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych
w Poznaniu

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU**

**MIASTA I GMINY
DĄBIE**

powiat: kolski

województwo: wielkopolskie

Część I: Opis i analiza stanu gospodarki gminy

Autorzy opracowania:

Włodzimierz Matecki

Wojciech Chojnowski

GRUDZIEŃ 2001

SPIS TREŚCI

A. Naturalne uwarunkowania gospodarki gminy	2
1. Położenie gminy.....	2
2. Warunki klimatyczne.....	3
3. Gleby.....	4
4. Charakterystyka hydrologiczna.....	6
4.1. Wody powierzchniowe.....	6
4.2. Wody podziemne.....	8
5. Zasoby naturalne.....	8
6. Ochrona środowiska naturalnego.....	9
B. Demografia i rynek pracy	11
1. Liczba i struktura ludności.....	11
2. Ruch naturalny.....	15
3. Migracje.....	15
4. Rynek pracy.....	17
C. Gospodarka gminy	19
1. Podmioty gospodarcze.....	19
2. Rolnictwo.....	21
2.1. Ludność rolnicza.....	21
2.2. Struktura agrarna.....	22
2.3. Struktura użytkowania ziemi.....	23
2.4. Produkcja roślinna.....	24
2.5. Produkcja zwierzęca.....	27
2.6. Środki produkcji w rolnictwie.....	28
3. Przemysł.....	29
4. Handel i gastronomia.....	30
5. Usługi rzemieślniczo – naprawcze.....	32
D. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna	33
1. Warunki mieszkaniowe.....	33
2. Drogi.....	34
3. Wodociągi i kanalizacja.....	34
4. Sieć energetyczna.....	35
5. Łączność.....	36
6. Składowanie i utylizacja odpadów.....	36
7. Usługi komunalne.....	37
E. Infrastruktura socjalna	37
1. Oświata i wychowanie.....	37
2. Ochrona zdrowia.....	39
3. Opieka społeczna.....	39
4. Kultura i kultura fizyczna.....	40
4.1. Kultura.....	40
4.2. Zabytki kultury materialnej.....	40
4.3. Sport i rekreacja.....	41
F. Finanse gminy	41
G. Zagospodarowanie przestrzenne gminy	46

A. Naturalne uwarunkowania gospodarki gminy

W regionalizacji krain fizyko – geograficznych gmina Dąbie leży na obszarze zaliczanym do podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Nizina Południowowielkopolska i mezoregionów: Kotliny Kolskiej i Wysoczyzny Kłodawskiej.

Teren gminy jest równinny – przeciętne wysokości wahają się w granicach 100 – 120 m n.p.m.

Najwyżej położony punkt znajduje się we wschodniej części gminy i ma wysokość 133,3 m n.p.m.

Krajobraz gminy jest zatem mało urozmaicony, sprzyja natomiast rozwojowi komunikacji i produkcji.

Budowę geologiczną, rzeźbę terenu oraz typ krajobrazu naturalnego obszarów, na których położona jest gmina Dąbie uformowało działanie lądolodu skandynawskiego i jego wód roztopowych. Charakterystyczną cechą budowy geologicznej jest istnienie ciągłej pokrywy luźnych skał trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Te ostatnie występują na powierzchni terenu w postaci piasków i żwirów.

1. Położenie gminy.

Gmina Dąbie położona jest w południowo – wschodniej części powiatu kolskiego i graniczy:

- od północy z gminami Olszówka, Grzegorzew i Koło,
- od zachodu z gminami Kościelec i Brudzew,

a także z gminami województwa łódzkiego Grabów, Uniejów i Świnice Warckie.

Siedzibą władz gminy jest miejscowość Dąbie położona nad Nerem w odległości 18 km od siedziby powiatu – Koła i około 150 km od stolicy województwa – Poznania.

Gmina ma powiązania gospodarcze i historyczne z Łodzią, od której dzieli ją odległość 70 km.

Gmina ma kształt wydłużony z zachodu na wschód i zajmuje powierzchnię 130 km². Przez teren gminy przebiegają drogi wojewódzkie z Koła do Uniejowa (473) i z Dąbia do Kłodawy (474) oraz 11 dróg powiatowych.

Układ komunikacyjny ulegnie znacznemu wzmocnieniu w momencie wybudowania autostrady A – 2, która przetnie obszar gminy z zachodu na wschód.

We wschodniej części gminy przebiega linia kolejowa Herby – Gdynia.

Przez teren gminy przepływają rzeki Ner i Warta, które wraz z innymi warunkami naturalnymi istotnie wpływają na zagospodarowanie obszaru gminy. Rzeka Ner ma przebieg równoleżnikowy, Warta zaś południkowy. Obie łączą się w północno – zachodniej części gminy.

Na terenie gminy mieszka około 7 tys. osób.

Podstawową sić osadniczą tworzą miasto Dąbie i 24 wsie sołeckie.

2. Warunki klimatyczne.

Klimat regionu Dąbia należy do strefy klimatu umiarkowanego w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych.

Lato trwa około 70 do 100 dni ze średnią temperaturą około 18°C.

Zima trwa około 90 dni ze średnią temperaturą – 1,5°C.

Temperatury średnie zbliżone są do średnich z terenu całego kraju, podobnie jak stopień nasłonecznienia. Przeciętnie w roku jest 40 dni pogodnych i blisko 140 dni pochmurnych.

Roczne sumy opadów należą do najniższych w kraju i wynoszą 500 – 510 mm.

Niekorzystnym zjawiskiem jest występowanie posuch w okresie wegetacyjnym

roślin.

Długość okresu wegetacyjnego w rejonie Dąbia wynosi 210 – 220 dni.

Dominującymi wiatrami są wiatry zachodnie i południowo zachodnie.

Przytoczone dane pozwalają stwierdzić, że na terenie gminy warunki klimatyczne, za wyjątkiem opadów, są korzystne dla podejmowania różnorodnej działalności gospodarczej, w tym przede wszystkim produkcji rolniczej.

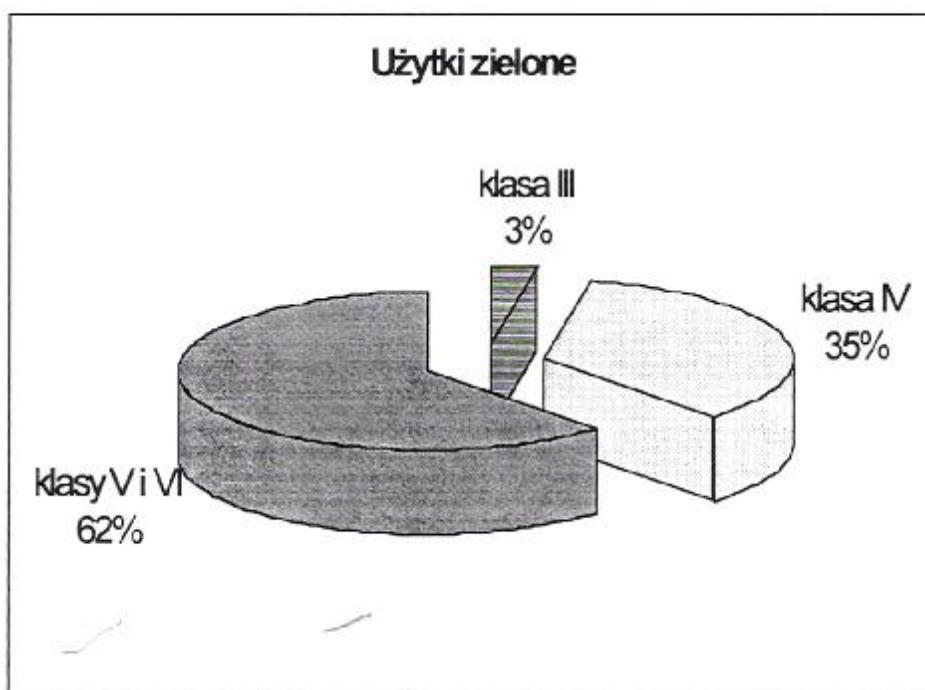
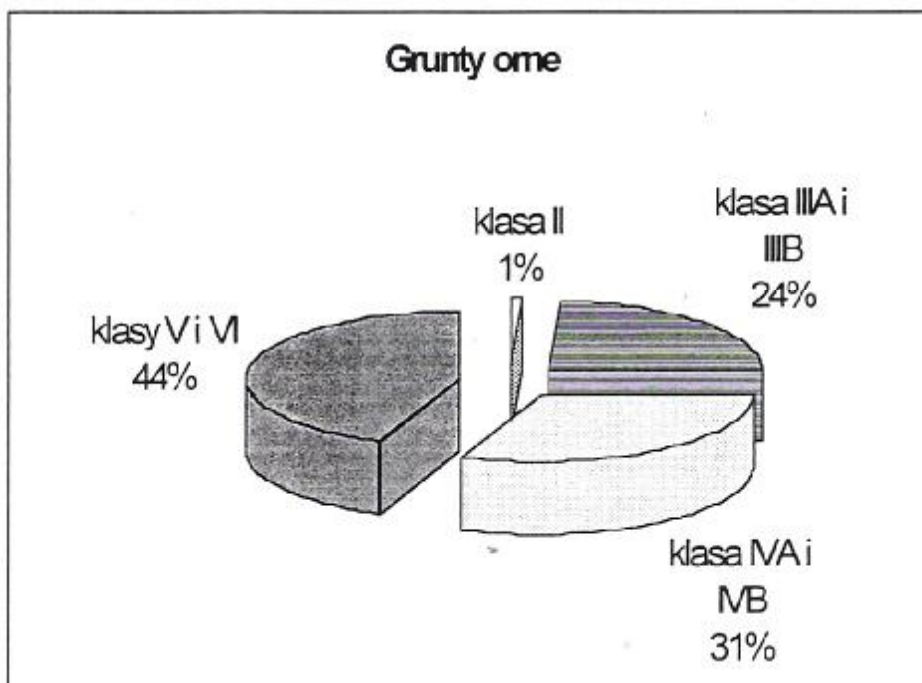
3. Gleby.

Gleby na terenie gminy należą do mało urodzajnych. W dolinach Neru i Warty przeważają mady, na których występują użytki zielone. W obrębie pasa mad występują płaty gleb murszastych.

Na północ od doliny Neru, na wysoczyźnie morenowej, spotyka się gleby płowe, które ze względu na niewielką zawartość próchnicy nie należą do gleb urodzajnych.

O jakości gleb i ich przydatności rolniczej świadczy klasyfikacja bonitacyjna. Na terenie gminy Dąbie udział poszczególnych klas gleb przedstawia się następująco:

- I. Gruntu orne:
 - klasa I – praktycznie nie występuje,
 - klasa II – 0,7%
 - klasa IIIA i IIIB – 24,3%
 - klasa IVA i IVB – 31,0%
 - klasy V i VI – 44,0%.
- II. Użytki zielone:
 - klasa I – nie występuje
 - klasa II – j.w.
 - klasa III – 3,0%
 - klasa IV – 35,0%
 - klasy V i VI – 62,0%

Inną metodą oceny wartości rolniczej gleb jest ujęcie w system kompleksów glebowych, które wyróżnia się w oparciu o właściwości fizyko – chemiczne gleby.

Według tej oceny grunty orne w gminie, to w większości:

- kompleks żytni bardzo dobry – 20,5% gleb,
- kompleks żytni dobry – 21,5%,
- kompleks żytni słaby – 20,9%
- kompleks żytni bardzo słaby – 19,2% gleb.

W użytkach zielonych dominują użytki słabe i bardzo słabe – blisko 62%. Pozostałe 38% to użytki średnie.

4. Charakterystyka hydrologiczna.

4.1. Wody powierzchniowe.

Sieć wód powierzchniowych na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Tworzą ją rzeki Ner i Warta oraz Kanał Królewski i Kanał Niemiecki.

Źródła Neru znajdują się poza obszarem gminy. Przez teren gminy przebiega 19 km odcinek koryta rzeki. Szerokość koryta w dolnym odcinku wynosi 20 – 45 m, głębokość waha się od 0,5 – 1,5 m.

Warta stanowi zachodnią granicę gminy. Długość odcinaka rzeki na terenie gminy wynosi 9,5 km. Z tej racji jej znaczenie dla gospodarki gminy jest stosunkowo mniejsze. Istotny problem dla obszarów w dolinie rzeki stanowi gospodarka wodą w zbiorniku Jeziorsko. Spusty wody następują często w okresie wegetacji roślin i traw, co powoduje podtapianie gruntów i uniemożliwia ich rolnicze wykorzystanie.

Kanały Niemiecki i Królewski pełnią głównie funkcje odwadniające.

Podstawowym problemem wód powierzchniowych na terenie gminy jest ich znaczne zanieczyszczenie. Dotyczy to głównie wód Neru który wraz z dopływami jest odbiorcą ścieków z aglomeracji łódzkiej. Woda w rzece nie odpowiada żadnej z klas czystości. Ilość odprowadzanych ścieków powoduje, że stosunek wód rzeki do ścieków wynosi 1:17.

Rodzaj i ilość zanieczyszczeń stanowią ogromne zagrożenie dla środowiska naturalnego doliny rzeki.

W ciągu doby do Neru wpływa m.in.:

- ❖ BZT 5 – 70 ton
- ❖ zawiesiny – 200 ton
- ❖ chlorków – 60 ton
- ❖ cynku – 60 kg
- ❖ cyjanków – 6 kg
- ❖ detergentów – 2 tony.

W związku z tym wielokrotnie przekraczane są dopuszczalne normy niektórych składników w wodach rzeki. Przykładowo:

<i>Rodzaj zanieczyszczeń</i>	<i>Wielokrotność przekroczenia normy</i>
Cynk	532
Bakterie Coli	400
Chrom	316
Miedź	110
Fosforany	16
Detergenty	10
Ołów	10

Wody rzeki Warty powyżej ujścia Neru okresowo klasyfikowane są w III klasie czystości. Poniżej ujścia Neru wody Warty są pozaklasowe.

Podsumowując można ocenić, że zasoby wód powierzchniowych na terenie gminy są wystarczające zarówno dla celów produkcyjnych jak i komunalnych. Jednak ich jakość praktycznie uniemożliwia korzystanie z nich. Wody Neru wpływają zaś negatywnie na środowisko, w tym roślinność i zwierzęta hodowlane.

4.2. Wody podziemne.

Na terenie gminy występują dwa piętra wodonośne. Piętro czwartorzędowe, którego zasoby eksploatowane są płytkimi studniami kopanymi. Wody te są zanieczyszczone bakteriologicznie.

W piętrze trzeciorzędowym, kredowym, poziom wodonośny stwierdzono na głębokości 53 m. Wydajność tego poziomu jest duża – wynosi 45m³/h. Wody te zawierają znaczne ilości żelaza i manganu i nie są zanieczyszczone bakteriologicznie.

W drugiej warstwie wodonośnej w utworach kredowych stwierdzono występowanie wód geotermalnych. We wsi Łabędź, 3 km od Dąbia, z warstwy tej uzyskano samowypływ o wydajności 80m³/h przy temperaturze 60°C. Woda ta jest silnie zmineralizowana (6,5g/dm³). Jej skład chemiczny zawiera między innymi sód, potas, wapń, mangan, siarczany, wodorowęglany i inne.

Wody geotermalne mogą być wykorzystywane dla celów leczniczych i rekreacyjnych lub dla celów grzewczych.

5. Zasoby naturalne.

Obszar gminy Dąbie nie posiada znaczących bogactw naturalnych. Złóża piasków ze żwirem, tzw. pospółka i w mniejszym stopniu same piaski. Na terenie gminy występuje kilka wyrobisk, które służą jako materiał budowlany dla okolicznych rolników.

Jedynym większym wyrobiskiem jest żwirownia w Majdanach. Złoże ma powierzchnię 132 200 m² i zawiera ca 3310 tys. ton piasków oraz ca 1860 tys. ton pospółki.

Prócz żwirów i piasków na terenie gminy udokumentowano złoża torfu i węgla brunatnego.

Torfy tworzą zwarty obszar w części południowo – wschodniej gminy. Na pozostałym obszarze, poza częścią północno – wschodnią występują w postaci pojedynczych pól.

Złoże węgla brunatnego o niewielkiej miąższości i grubości występuje w pobliżu Dąbia. Z uwagi na małe znaczenie gospodarcze nie przewiduje się jego eksploatacji w okresie najbliższych 20 lat.

We wsi Łabędź znajduje się źródło gorących wód, o których pisano w pkt. 4.2. Przypomnijmy, że wody ze źródła mogą być wykorzystane dla celów leczniczo – wypoczynkowych oraz grzewczych.

Lasy na terenie gminy Dąbie nie stanowią istotnego bogactwa naturalnego. Zajmują powierzchnię 1793 ha, co stanowi 13,8% powierzchni gminy. Największe tereny leśne występują w północno – zachodniej części gminy w okolicach miejscowości Ladorudz i Rzuchów. Mniejsze skupiska występują na wzniesieniach wydmywanych w okolicy Neru i Warty.

Przeważającym gatunkiem drzew występującym w lasach jest sosna (70%). Obok niej występują dąb, olcha i brzoza.

Drzewostan w lasach jest stosunkowo młody – 40 – 50 letni. Najstarsze drzewostany w wieku 100 – 114 lat występują w okolicach Ladorudza.

Z występujących na terenie gminy zasobów naturalnych istotne dla jej gospodarki może mieć wykorzystanie wód geotermalnych. Przeszkodę stanowią tutaj niezbędne, wysokie nakłady finansowe.

6. Ochrona środowiska naturalnego.

Najpoważniejsze źródła zanieczyszczenia środowiska naturalnego na terenie gminy Dąbie stanowi rzeka Ner i w znacznie mniejszym stopniu działalność rolnicza, w której wykorzystuje się nawozy sztuczne i środki ochrony roślin.

Na skutek bardzo wysokiego zanieczyszczenia wód rzeki, w jej dolinie i na terenach sąsiadujących znajdują się warstwy osadów zawierające znaczne ilości toksycznych związków chemicznych, co powoduje ograniczoną przydatność użytków zielonych z doliny Neru dla hodowli zwierząt. Na podstawie badań przeprowadzonych wśród zwierząt hodowlanych stwierdzono u 60% toczący się proces choroby spowodowany zatruciami chemicznymi. Mleko krów karmio-

nych paszą z tych terenów posiada gorszą jakość technologiczną. W dolinie Neru występują również zagrożenia dla zdrowia ludności. Badania medyczne potwierdziły znaczne wyższą niż na innych terenach zachorowalność na niektóre choroby, głównie choroby skóry, przewodu pokarmowego, anemie i nowotwory, a także powstawanie wad rozwojowych u płodów.

Rozwiązanie tego problemu wymaga przede wszystkim ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do Neru, jak również regulacji rzeki. Regulacja Neru w latach sześćdziesiątych wykonana została z uwzględnieniem przepływów i stanów hydrologicznych naturalnej zlewni. Nie uwzględniała ona wielokrotnego zwiększenia przepływów w rzece na skutek odbioru ścieków bytowych, gospodarczych i deszczowych z aglomeracji łódzkiej. Obecnie powoduje to częste wylewy wód rzeki i zanieczyszczanie obszarów wokół niej.

Niewielkie obszary zdegradowane na terenie gminy występują w miejscu eksploatacji piasków i żwirów. Ich rekultywacja nie powinna stanowić większego problemu.

Natomiast niezbędna jest ochrona występujących na terenie gminy obszarów, które charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi. Należą do nich obszary nadnerzańskie i nadwarciańskie, na których występują siedliska ptaków w tym rezerwat „Dąbskie błota”, tereny leśne, torfowiska oraz parki i zieleńce.

Na szczególną uwagę zasługuje tutaj park miejski w Dąbiu o ponad 70 letniej historii oraz parki w Lisicach i Karszewie, gdzie występują pomniki przyrody:

- lipa drobnolistna w parku podworskim w Karszewie,
- dąb szypułkowy i topola biała w parku w Lisicach.

B. Demografia i rynek pracy.

1. Liczba i struktura ludności.

Na koniec 2000 roku na terenie gminy Dąbie mieszkały 6974 osoby, z czego 2164 osoby w mieście Dąbie i 4810 na terenach wiejskich.

Oznacza to, że rok 2000 był kolejnym rokiem spadku ilości mieszkańców w gminie.

Jest to proces, który trwa już od kilkunastu lat:

<i>Rok</i>	<i>Liczba ludności</i>		
	<i>ogółem</i>	<i>miasto</i>	<i>wieś</i>
1983	7847	2182	5665
1986	7726	2206	5520
1989	7420	2104	5316
1992	7466	2102	5364
1994	7440	2110	5330
1996	7302	2092	5120
1998	7068	2193	4875
2000	6974	2164	4810

Liczby powyższe wykazują, że ilość mieszkańców gminy systematycznie spada i dotyczy to przede wszystkim obszarów wiejskich. Liczba mieszkańców Dąbia była stosunkowo stabilna – na koniec 2000 roku była podobna jak 17 lat wcześniej.

Liczba ludności w poszczególnych sołectwach przedstawiała się następu-

jąco:

Augustynów	159
Baranowiec	104
Chełmno	341
Chełmno Parcele	154
Cichmiana	316
Chruścin	188
Domanin	179
Gaj	161
Grabina	179
Karszew	307
Krzewo	227
Krzykosy	174
Kupinin	185
Ladorudz	157
Lisice	245
Lutomirów	119
Majdany	163
Rośle	225
Rzuchów	495
Sobótka	178
Tarnówka Duża	128
Tarnówka Wiesiołowska	191
Wiesiołów	185
Zalesie	222

Średnia gęstość zaludnienia na terenie gminy na koniec 2000 roku wynosiła 53,6 osoby na km², tj. znacznie mniej niż w powiecie, gdzie sięga ona 91 osób na km².

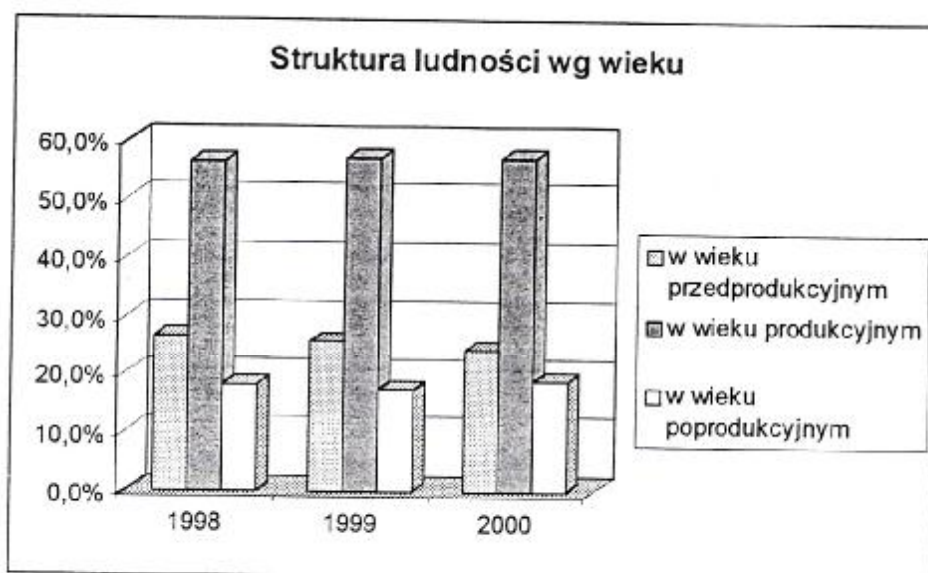
Stopień zurbanizowania gminy (udział ludności Dąbia w ogólnej liczbie popula-

cji) wynosił 31%.

Najwięcej osób zamieszkiwało w miejscowościach i sołectwach położonych wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych: Rzechów, Chełmno, Cichmiana, Karszew.

Struktura ludności gminy według płci i wieku w latach 1998 – 2000 przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba ludności w tys. osób						
	Ogółem ilość	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym	
		Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%
<u>Rok 1998</u>							
Gmina razem	7,1	1,8	25,6	4,0	56,4	1,3	18,0
W tym:							
- kobiety	3,5	-	-	-	-	-	-
- mężczyźni	3,6	-	-	-	-	-	-
Powiat kolski	91,6	24,4	26,6	53,6	58,6	13,6	14,8
Woj. Wielkopolskie	3 351,4	893,7	26,6	2 009,9	60,0	447,8	13,4
<u>Rok 1999</u>							
Gmina razem	7,0	1,8	25,7	4,0	57,1	1,2	17,2
W tym:							
- kobiety	3,5	-	-	-	-	-	-
- mężczyźni	3,5	-	-	-	-	-	-
Powiat kolski	91,5	23,8	26,0	54,1	59,1	13,6	14,9
Woj. Wielkopolskie	3 355,3	871,8	26,0	2 032,2	60,6	451,3	13,4
<u>Rok 2000</u>							
Gmina razem	7,0	1,7	24,3	4,0	57,1	1,3	18,6
W tym:							
- kobiety	3,5	-	-	-	-	-	-
- mężczyźni	3,5	-	-	-	-	-	-
Powiat kolski	91,3	23,2	25,4	54,5	59,7	13,6	14,9
Woj. Wielkopolskie	3 360,9	846,2	25,2	2 060,4	61,3	454,3	13,5

Powyższe dane wskazują, że na koniec 2000 roku największy udział w populacji ludności miała grupa osób w wieku produkcyjnym. Udział ten wynosił 57,1%. Ludności w wieku przedprodukcyjnym było 24,3%, poprodukcyjnym zaś 18,6%. Wielkości te odbiegają od średnich powiatu i województwa, gdzie podobny jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast znacznie niższy w wieku poprodukcyjnym – powiat 14,9%, województwo 13,5%. Oznacza to, że w gminie społeczeństwo jest starsze niż w powiecie i województwie, co pociąga za sobą określone skutki w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz powoduje w dłuższym czasie obniżenie dynamiki rozwoju demograficznego. Najlepiej pokazuje to współczynnik obciążenia demograficznego, który określa liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W gminie wynosił on w roku 2000 75, w powiecie 67,5 i w Wielkopolsce 63,1.

W ostatnich trzech latach tendencje te nasiliły się, choć w niewielkiej liczbie mieszkańców gminy generalnie nie nastąpiły większe zmiany w strukturze ludności według wieku.

W strukturze ludności według płci od kilku lat utrzymuje się ten sam układ, który przy uwzględnieniu błędu wynikającego z zaokrąglenia liczby ludności w tabeli, wynosi po 50% udziału mężczyzn i kobiet.

2. Ruch naturalny.

Poczynając od 1994 roku na terenie gminy obserwuje się stały ujemny przyrost naturalny. Jego wielkość w różnych latach zmienia się, lecz ilość zgonów na 1000 mieszkańców jest na przestrzeni całego tego okresu większa od ilości urodzeń:

<i>Lata</i>	<i>Urodzenia*</i>	<i>Zgony*</i>	<i>Przyrost naturalny</i>
1994	12,7	13,0	-0,3
1996	8,8	12,4	-3,6
1997	11,0	12,2	-1,2
1998	9,4	16,9	-7,5
1999	9,25	12,84	-3,59

* - na tysiąc mieszkańców

Zjawisko to z różnym natężeniem występuje w samym mieście i na terenach wiejskich i jest jedną z przyczyn spadku ludności w gminie.

3. Migracje.

Inną przyczyną spadku ilości ludności w gminie mogą być również migracje, czyli przemieszczanie się ludności gminy.

Gmina od około 20 lat notuje ujemne saldo migracji ludności. Jego wielkość w poszczególnych latach waha się, jednak odpływ ludności jest stały, zarówno z miasta jak i z terenów wiejskich, z których odpływ jest szczególnie wysoki.

<i>Lata</i>	<i>Saldo migracji</i>
<u>1983</u> Ogółem	-89
Miasto	-11
Wieś	-78
<u>1986</u> Ogółem	-83
Miasto	-10
Wieś	-73
<u>1989</u> Ogółem	-113
Miasto	-28
Wieś	-85
<u>1992</u> Ogółem	-34
Miasto	0
Wieś	-34
<u>1996</u> Ogółem	-85
Miasto	-5
Wieś	-80
<u>2000</u> Ogółem	-17
Miasto	-6
Wieś	-11

Ocena ruchu naturalnego, przede wszystkim zaś kształtowania się migracji pozwala szukać przyczyn zachodzących zmian w wahaniach sytuacji gospodarczej kraju i regionu. Utrzymywanie się stałego ujemnego salda migracji z terenów wiejskich należy wiązać z nadmiernym zatrudnieniem ludności w rolnictwie.

4. Rynek pracy.

Ilość pracujących na terenie gminy bez rolników indywidualnych i zakładów zatrudniających do 9 osób wynosiła:

<i>Lata</i>	<i>Pracujący (osoby)</i>	<i>Udział w pracujących w powiecie (%)</i>	<i>Udział w ogólnej liczbie ludności (%)</i>
1998	506	3,2	7,1
1999	452	3,1	6,5

Ilość pracujących w gminie w ostatnich latach była wyższa niż średnia z pozostałych gmin powiatu z wyłączeniem największych miast – Koła i Kłodawy. Większą ilość pracujących zaewidencjonowano tylko w gminie Kościelec. Na tym samym poziomie utrzymuje się udział pracujących w gminie w ogólnej liczbie pracujących w powiecie.

Pracujący w gminie stanowią większy odsetek ogólnej liczby mieszkańców niż średnio w powiecie z wyłączeniem Koła i Kłodawy o około 0,6 – 0,7 pkta.

Zdecydowanie negatywnym zjawiskiem w ostatnich latach jest coraz mniejsza liczba pracujących mieszkańców gminy. Przekłada się bezpośrednio na wielkość bezrobocia na terenie gminy. Ilość bezrobotnych w gminie w ostatnim okresie wynosiła:

- w 1999r. – 798 osób, w tym 382 kobiety,
- w 2000r. – 823 osoby, w tym 412 kobiet,
- na koniec I półrocza 2001r. – 815 osób w tym 411 kobiet.

Struktura bezrobotnych przedstawia się następująco:

1/ Według wieku:

Wiek	01.01.-31.12.2000		01.01.-30.06.2001	
	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety
18-24	286	133	273	124
25-34	238	131	249	139
35-44	165	87	162	87
45-54	124	60	122	60
55-59	8	1	7	1
60-64	2	-	2	-

2/ Według poziomu wykształcenia:

Wykształcenie	01.01.-31.12.2000		01.01.-30.06.2001	
	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety
Wyższe	12	9	11	8
Policealne i średnie zawodowe	143	98	150	98
Średnie ogólnokształcące	29	22	29	19
Zasadnicze zawodowe	338	141	331	146
Podstawowe i niepełne	301	142	294	140

Przedstawione liczby wskazują, że liczba bezrobotnych na terenie gminy rośnie. Zmniejszenie liczby osób bez pracy w połowie 2001r. Ma charakter przejściowy, wynikający z sezonowych zmian bezrobocia w ciągu roku.

Bardzo niekorzystnie przedstawia się struktura bezrobotnych według wieku. W ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy 34,7% stanowią osoby w wieku do 24 lat, natomiast 63,5% młodzi ludzie w wieku do 34 lat.

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym, podstawowym i zasadniczym zawodowym, które stanowią 77,6% ogólnej liczby bezrobotnych. Ten

stan odzwierciedla poziom wykształcenia mieszkańców gminy i w pewnym stopniu ogranicza ich aktywność zawodową.

Kobiety stanowią 50% bezrobotnych w gminie i ich struktura wykazuje takie same prawidłowości jak ogół bezrobotnych.

Zmiany poziomu i struktury bezrobotnych w gminie wykazują w ostatnich latach podobne tendencje jakimi cechuje się to zjawisko w skali powiatu, subregionu konińskiego i województwa wielkopolskiego.

Przejawia się to również w strukturze bezrobotnych według stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy. W obydwu przypadkach struktura podkreśla niekorzystne i uciążliwe społecznie cechy bezrobocia.

Największą grupę bezrobotnych tworzą ludzie bez stażu pracy – około 25%. Bezrobotni o stażu 1 – 5 lat oraz 5 – 10 lat stanowią po 17 – 18% ogółu bezrobotnych.

Bardzo niepokojącym efektem utrzymywania się wysokiego bezrobocia i jego wzrostu jest stałe wydłużanie się czasu pozostawania bezrobotnych bez pracy. Powyżej 12 miesięcy bez pracy pozostaje blisko 52% bezrobotnych, z czego ponad 58% stanowią osoby pozostające bez pracy ponad 24 miesiące.

Liczby i wskaźniki charakteryzujące bezrobocie na terenie gminy wskazują, że systematycznie wzrasta społeczna uciążliwość tego zjawiska i staje się ono problemem podstawowym w życiu społeczno – gospodarczym gminy.

C. Gospodarka gminy.

1. Podmioty gospodarcze.

Ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy Dąbie po zmianie systemu gospodarczego systematycznie rośnie. Na koniec 1998 roku według rejestru REGON na terenie gminy znajdowało się 221 podmiotów gospodarczych, na koniec roku 1999 już 231. Porównanie z danymi dotyczącymi ilości pracujących i poziomu bezrobocia pozwala wnioskować, że wzrost ilości podmiotów gospo-

darczych następuje w wyniku zmiany struktury podmiotów – likwidacji ulegają podmioty zatrudniające więcej osób, a w to miejsce powstaje większa liczba podmiotów zatrudniających jedną lub kilka osób.

Ta ilość podmiotów daje 31 podmiotów na 1000 mieszkańców gminy w 1998r. i 30 podmiotów w 1999r.

Odpowiednie średnie dla powiatu z wyłączeniem Koła i Kłodawy wyniosły 30 w 1998 i 33 podmioty w 1999r.

Struktura własnościowa podmiotów na terenie gminy przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	1998		1999	
	ilość	udział %	Ilość	udział %
Ogółem	221	100	231	100
Sektor publiczny	10	5,9	14	6,0
Sektor prywatny	208	94,1	217	94,0
w tym:				
- podmioty osób fizycznych	188	90,3	196	90,3
- spółki cywilne	-	-	16	7,4
- spółdzielnie	2	-	2	-

W strukturze własnościowej dominującą grupą są podmioty prywatne – 94,0%, wśród których ponad 90% stanowią podmioty osób fizycznych. Zarówno ilość jak i struktura podmiotów pozwalają pozytywnie ocenić aktywność mieszkańców gminy w sferze gospodarczej.

Najwięcej podmiotów gospodarczych prowadzi działalność w następujących branżach:

- handel – ponad 80 podmiotów,
- usługi motoryzacyjne,
- usługi transportowe,
- usługi budowlane,

w każdej branży występuje po kilkanaście podmiotów,

- zakłady produkcyjne różnych branż – około 10 podmiotów.

Pozostałe branże – w tym przede wszystkim usługowe – wymienione zostały przy omawianiu usług i są reprezentowane przez 1 – 2 lub kilka podmiotów.

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych w 1999r. 138 (prawie 60%) znajdowało się w Dąbiu. Na 14 jednostek sektora publicznego w mieście znajdowało 9.

2. Rolnictwo.

Rolnictwo jest podstawowym działem gospodarki gminy Dąbie. Świadczy o tym wysoki, bo aż 65% udział ludności rolniczej w ogólnej populacji gminy.

2.1. Ludność rolnicza.

Dla właściwej oceny rolnictwa na terenie gminy obok innych uwarunkowań należy dokonać analizy cech demograficznych i społecznych ludności rolniczej, czyli właścicieli gospodarstw rolnych i zatrudnionych w gospodarstwach. Dane przyjęte do analizy pochodzą z ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego z 1996r., w związku z tym mogły częściowo ulec zmianie, jednak podstawowe tendencje zapewne nadal są aktualne.

Z analizy danych dotyczących poziomu i struktury ludności związanej z rolnictwem wynikają następujące wnioski:

- struktura ludności związanej z rolnictwem wg płci jest nieco inna niż całej populacji. Wskaźnik feminizacji wynosił 96 (dla ogółu ludności gminy blisko 102), co biorąc pod uwagę znaczenie kobiety dla funkcjonowania gospodarstwa rolnego nie jest zjawiskiem pozytywnym,
- struktura ludności związanej z rolnictwem wg wieku była następująca: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 29,9%, w wieku produkcyjnym 57,6%, w wieku poprodukcyjnym 12,4%.

Oznacza to, że wśród ludności związanej z rolnictwem osoby w wieku produkcyjnym stanowiły podobny odsetek jak w populacji ludności

gminy ogółem. Wyraźnie mniejszy był udział osób w wieku poprodukcyjnym na korzyść grupy w wieku przedprodukcyjnym.

Nieco korzystniejszy był wskaźnik obciążenia demograficznego – 73,8% wobec 75% w całej populacji,

- w strukturze wykształcenia ludności rolniczej przeważały osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym i podstawowym – 58,9% populacji. Drugą co do wielkości grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 24,3%, trzecią osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 11,7%. Podane liczby pozwalają ocenić, że poziom wykształcenia ludności rolniczej w gminie jest stosunkowo niski, zbyt niski w stosunku do wymagań nowoczesnej produkcji rolnej,
- ponad 70% gospodarstw domowych utrzymywało się z dwóch lub trzech źródeł dochodów. Z jednego źródła utrzymywało się 11% gospodarstw w mieście i 34% gospodarstw na wsi. Liczby te oznaczają niską opłacalność produkcji rolnej.

2.2. Struktura agrarna.

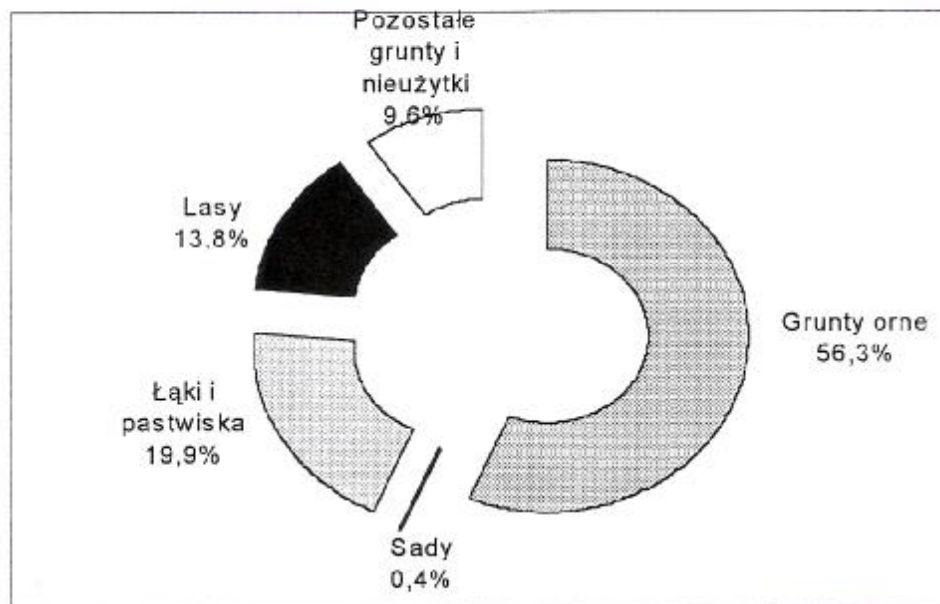
Na terenie gminy znajduje się 1561 gospodarstw rolnych oraz 762 działki do 1 ha. Przeciętna wielkość gospodarstwa jest podobna jak w subregionie i województwie i wynosi 7,2 ha. W strukturze gospodarstw rolnych największą liczbę stanowią gospodarstwa o powierzchni do 2 ha oraz o powierzchni powyżej 10 ha. Razem stanowią one ponad 45% gospodarstw.

Dominującą, a właściwie jedyną formą własnościową gospodarstw rolnych w gminie są gospodarstwa indywidualne.

2.3. Struktura użytkowania ziemi.

Według stanu w czerwcu 1999 roku struktura użytkowania gruntów na terenie gminy przedstawiała się następująco:

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Ilość (ha)</i>	<i>Udział (%)</i>
Powierzchnia gruntów ogółem	13 006	100
Użytki rolne ogółem	9 963	76,6
w tym:		
- grunty orne	7 319	73,5
- sady	52	-
- łąki i pastwiska	2 592	26,0
Lasy	1 793	13,8
Pozostałe grunty i nieużytki	1 250	9,6
w tym grunty zabudowane i zurbanizowane	519	4,0

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy potwierdza jej rolniczy charakter, ponieważ 76,6% gruntów stanowią użytki rolne. Wśród tych największy udział mają grunty orne – 73,5% oraz łąki i pastwiska – 26%

Grunty zabudowane i zurbanizowane, które stanowią 4% gruntów ogółem, obejmują tereny komunikacyjne, mieszkaniowe i wypoczynkowe. W mieście w grupie tej przeważają tereny mieszkaniowe, na terenach wiejskich tereny komunikacyjne, których udział zdecydowanie zwiększy się z momentem wybudowania autostrady A 2. Budowa autostrady będzie w perspektywie najbliższych kilkunastu lat głównym powodem zmian w strukturze użytkowania gruntów na terenie gminy.

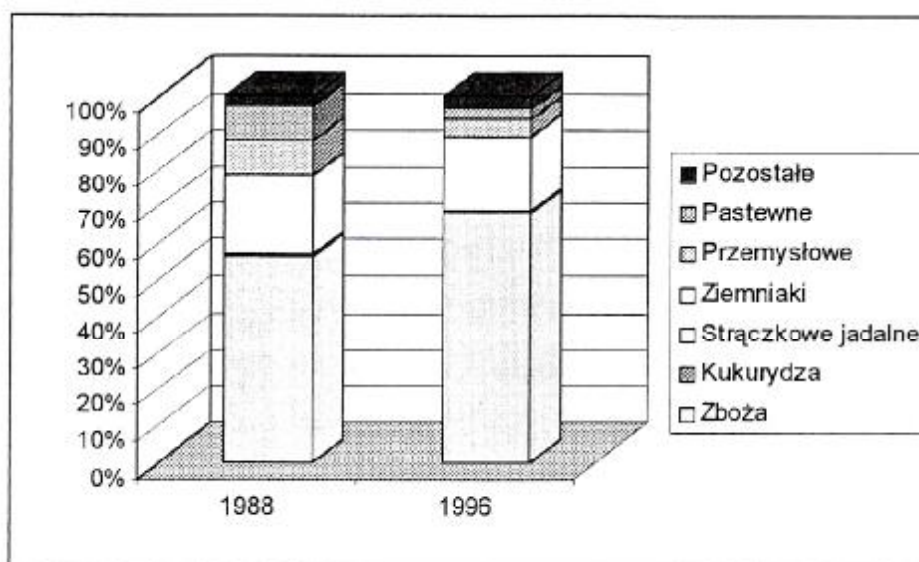
W minionych dziesięciu latach zmiany użytkowania gruntów były stosunkowo niewielkie. Powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się w tym czasie o około 200 ha, głównie z powodu zmniejszenia gruntów ornych.

2.4. Produkcja roślinna.

Kierunki i poziom produkcji roślinnej rolnictwa w ostatnich latach na terenie gminy, podobnie jak w regionie i w całym kraju, ulegały zmianom w zależności od uwarunkowań rynkowych.

Struktura zasiewów w gospodarstwach indywidualnych w gminie Dąbie w latach 1988 – 1996 przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	1988		1996	
	ilość ha	udział %	ilość ha	udział %
Ogólna powierzchnia zasiewów	7 468	100	6 712	100
w tym:				
- zboża	4 135	55,4	4591	68,4
- kukurydza	14	0,2	12	0,2
- strączkowe jadalne	13	0,2	25	0,4
- ziemniaki	1 626	21,8	1 341	20,0
- przemysłowe	675	9,0	319	4,7
- pastewne	710	9,5	205	3,0
- pozostałe	175	2,3	219	3,3

Spis rolny w 1996 roku wykazywał, że ogólna powierzchnia zasiewów w gminie w stosunku do 1988r. zmniejszyła się o 786 ha. W uprawach dominowały zboża zajmując 68% ogólnej powierzchni zasiewów. Drugą uprawą w strukturze zasiewów były ziemniaki – 20% ogólnej powierzchni.

Przeważający udział zbóż i ziemniaków w produkcji roślinnej świadczy o ekstensywnym charakterze produkcji rolnej w gminie. Warto również zauważyć spadek produkcji roślin przemysłowych i pastewnych, co również źle świadczy o tendencjach w produkcji roślinnej.

Oceny struktury zasiewów wynikające z procentowego udziału poszczególnych upraw w zasiewach potwierdza ocena oparta na jednolitym kryterium agrotechnicznym. Według tego kryterium wyróżnia się trzy podstawowe grupy upraw:

- ekstraktywne – nie wymagające szczególnej pielęgnacji i nawożenia, ale dające niskie plony i dochody. Rośliny te ponadto wyczerpują w znacznym stopniu glebę i nie stanowią dobrego przedplonu dla uprawianych po nich roślin. Należą do nich wszystkie zboża,
- intensyfikujące – wymagają dużych nakładów pracy i środków, co ogranicza ich dochodowość, ale stanowią dobry przedplon. Zalicza się do nich ziemniaki, kukurydzę i okopowe pastewne,

- strukturotwórcze – nie wymagają dużych nakładów pracy i środków, ale poprawiają strukturę gleby. Należą do nich rośliny motylkowe i strączkowe pastewne.

Przyjmując powyższą charakterystykę możemy jednoznacznie potwierdzić niekorzystną strukturę zasiewów w gminie.

Wielkość plonów głównych ziemiopłodów w gminie w latach 90 – tych ulegała zmianom. Generalnie daje się zauważyć obniżenie plonów, które w części wynikało z warunków naturalnych produkcji roślinnej, czyli słabych gleb i niskich opadów. Jednak w znacznym stopniu również z gwałtownego spadku nawożenia, które z kolei spowodowało obniżenie efektywności produkcji rolniczej. Ubożenie rolników i rezygnacja z upraw intensyfikujących i strukturotwórczych prowadzi do dalszego obniżania produktywności gleby.

Plony zbóż i ziemniaków w gminie Dąbie w latach 1991 – 1997 (z 1 ha dt):

<i>Uprawy</i>	<i>1991</i>	<i>1993</i>	<i>1995</i>	<i>1997</i>
Zboża	26,7	22,3	28,5	21,7
w tym:				
- pszenica	30,2	25,6	32,5	23,2
- żyto	25,0	20,0	27,0	19,8
- jęczmień	28,0	23,1	30,1	22,9
- owies	22,0	18,0	25,0	24,0
- pszenżyto	30,0	24,9	29,8	24,3
Ziemniaki	170	280	190	100

2.5. Produkcja zwierzęca.

Wielkość hodowli w gminie Dąbie liczona (przy zastosowaniu wagowego współczynnika przeliczeniowego SD) ilością pogłowia zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych przedstawiała się w 1996r. następująco:

- bydło - 46,9 SD na 100 ha UR,
- trzoda chlewna - 20,3 SD na 100 ha UR,
- owce - 0,01 SD na 100 ha UR,
- drób - 0,95 SD na 100 ha UR.

Liczby wskazują, że dominującym kierunkiem hodowli w gminie była hodowla bydła. Obsada była ponadto wyższa niż średnio w subregionie konińskim, gdzie wynosiła 43,3 SD na 100 ha UR i niż w kraju, gdzie wynosiła 37,9 SD na 100 ha UR.

Odpowiednio niższa była obsada trzody chlewnej – 29,7 SD w subregionie i 23,9 SD w kraju.

Struktura hodowli odpowiadała w gminie kierunkom upraw roślin i związana była z dużym udziałem łąk i pastwisk wśród użytków rolnych.

Według danych spisu rolnego hodowlę zwierzęcą prowadziło w gminie 84,7% gospodarstw rolnych, przy czym na terenach wiejskich odsetek ten bliski był 90.

Największy odsetek gospodarstw w gminie hodowało bydło – 83,9% oraz trzodę chlewną – 73,7%.

Wyniki spisu pozwalają również stwierdzić, że w gminie dominował tradycyjny, mieszany kierunek produkcji rolniczej. Produkcją roślinną i zwierzęcą zajmowało się 38,1% gospodarstw na terenie gminy, z czego 11,9% gospodarstw w mieście i 41,3% na terenach wiejskich.

2.6. Środki produkcji w rolnictwie.

Maszyny rolnicze są narzędziem intensyfikacji produkcji rolnej. Na terenie gminy, jak wykazuje spis rolny, poziom wyposażenia gospodarstw w maszyny rolnicze jest zróżnicowany.

Wyposażenie gospodarstw rolnych na terenie gminy w podstawowe maszyny rolnicze w 1996r. przedstawiało się następująco:

<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Ilość maszyn na 100 ha użytków rolnych</i>	<i>Odszetek gospodarstw posiadających maszyny</i>
Kombajny zbożowe	0,4	3,0
Kombajny ziemniaczane	0,8	5,9
Kombajny buraczane	0,1	0,8
Rozsiewacze nawozów	2,9	20,5
Kosiarki ciągnikowe	2,8	20,1
Kopaczki do ziemniaków	2,1	14,8
Sadzarki do ziemniaków	2,7	19,4
Przyczepy zbierające	1,2	8,2
Prasy zbierające	0,4	2,9
Dojarki	2,6	18,9
Schładzarki do mleka	2,1	15,0
Ciągniki	6,6	41,8
Samochody i przyczepy	6,0	41,5

Wyposażenie gospodarstw w maszyny i urządzenia nie odbiegało wówczas od poziomu wyposażenia w subregionie konińskim. Uwagę natomiast zwraca słabe wyposażenie w dojarki i schładzarki do mleka w gminie, gdzie dominuje hodowla bydła.

Ogólnie można stwierdzić, że wyposażenie w większość maszyn i urządzeń jest niewystarczające, podobnie jak w subregionie konińskim. Stan ten może ulegać pogarszaniu w związku ze spadkiem opłacalności produkcji rolniczej.

3. Przemysł.

Rolniczy charakter gospodarki gminy jednoznacznie ogranicza znaczenie przemysłu w gospodarce gminy. Stan ten pogłębia malejące zatrudnienie w produkcji na rzecz rozwoju działalności usługowej.

Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wskazuje, że podmioty zajmujące się produkcją stanowią niewielki odsetek – zaledwie około 5% przedsiębiorstw na terenie gminy.

Tradycje działalności produkcyjnej w regionie Dąbia sięgają końca XVII wieku, kiedy najpierw rozwinęło się rzemiosło, później zaś tkactwo i włókiennictwo. Miasta jednak nigdy nie odgrywało znaczącej roli w dziedzinie produkcji przemysłowej.

Obecnie na terenie miasta i gminy nie ma dużych przedsiębiorstw przemysłowych. Niewielkie zakłady zlokalizowane są wyłącznie na terenie miasta.

Największym zakładem jest Fabryka Osprzętu Samochodowego „Polmo”. Zakład, który funkcjonuje ponad 30 lat. W ostatnich latach nastąpiło ograniczenie produkcji, które spowodowało zmniejszenie zatrudnienia o 2/3 do poziomu 36 osób.

Odbiorcami produkcji zakładu są WSW „Andoria” w Andrychowie, Ursus w Warszawie i Fiat w Bielsku – Białej.

Drugim większym zakładem jest szwalnia „Korten”, zatrudniająca 16 osób. Wyroby zakładu znajdują odbiorców również za granicą.

Przetwórstwo rolno spożywcze na terenie Dąbia reprezentują:

- młyn zatrudniający 3 osoby, który zaopatruje piekarnie z rejonu konińskiego i łódzkiego,
- dwie piekarnie, z których jedna zatrudnia 15, druga 9 osób.

Piekarnie zaopatrują sklepy na terenie gminy Dąbie i gmin sąsiadujących.

Przedsiębiorstwa z branży przetwórstwa rolno spożywczego mają w swoich planach rozwój działalności.

Pozostała działalność wytwórcza prowadzona jest w drobnych zakładach rzemieślniczych.

W 1999r. obejmowała ona:

- produkcję materiałów budowlanych,
- produkcję nagrobków,
- wyroby krawieckie i bieliźniarskie,
- produkcję wieńców i sztucznych kwiatów,
- produkcję zniczy,
- wytwarzanie wyrobów z drewna,
- wyrób kostki brukowej,
- produkcję wafli.

Wszystkie podmioty produkujące na terenie gminy są własnością prywatną.

4. Handel i gastronomia.

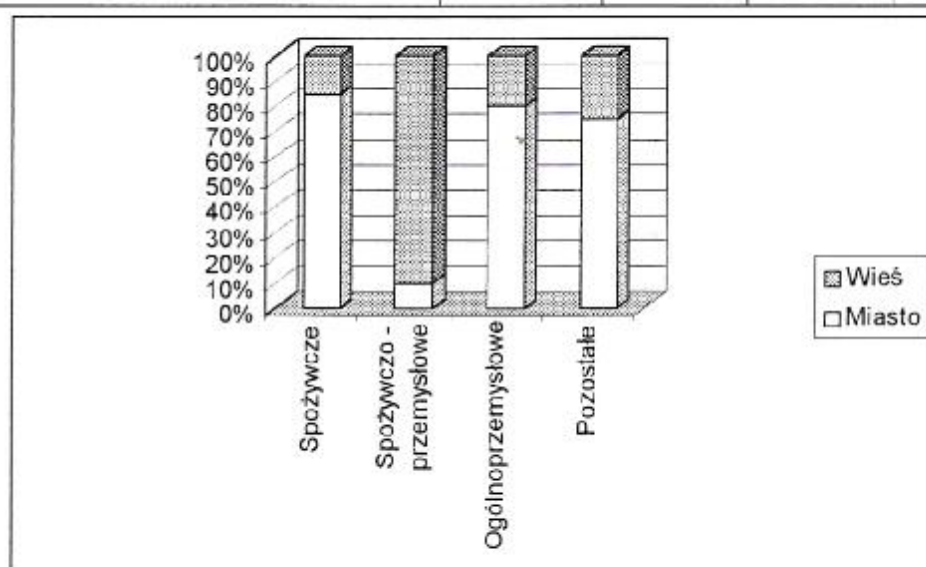
Handel odgrywa największą rolę w dziedzinie usług materialnych, do których należą również usługi osobiste, transport i łączność, gospodarka komunalna.

Po transformacji gospodarki stał się najbardziej dynamicznie rozwijającą się jej dziedziną. Podobna sytuacja miała miejsce również na terenie gminy Dąbie.

Do końca lat 80 – tych handel na terenie gminy był zdominowany przez: Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”, która prowadziła 25 sklepów, w tym 13 spożywczych i 12 przemysłowych. Liczba ludności przypadająca na 1 punkt wynosiła 239.

W 1999 roku liczba sklepów w gminie Dąbie w układzie branż wynosiła:

Branża	Miasto		Wieś	
	liczba	%	liczba	%
Spożywcze	20	38	2	7
Spożywczo – przemysłowe	5	9	22	79
Ogólnoprzemysłowe	22	44	3	11
Pozostałe	5	9	1	3
RAZEM	53	100	28	100

Ogółem na terenie gminy istniało 81 sklepów. Oprócz tego 26 podmiotów zajmowało się handlem obwoźnym, w tym 6 autohandlem.

Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży zmniejszyła się do 92. Oznacza to znaczne zwiększenie dostępności usług handlowych. Dynamiczny przyrost ilości punktów handlowych spowodował również znaczącą poprawę jakości pracy placówek handlowych, rozszerzenie asortymentu, wydłużenie czasu pracy oraz usprawnienie obsługi klientów.

Uzupełnieniem działalności sklepów i innych punktów handlowych są jarmarki o znaczeniu lokalnym odbywające się raz w miesiącu.

W działalności gastronomicznej na terenie gminy również wystąpiły istotne zmiany. W 1999r. na terenie miasta istniała restauracja i kawiarnia oraz dwie placówki małej gastronomii. Ponadto powstały punkty gastronomiczne w

Chełmnie, Karszewie, Chruścień, Gaju i kawiarnia w Tarnówce. Do 1998 roku istniały jedynie restauracje i kawiarnie w Dąbiu należące do Gminnej Spółdzielni.

Rozwój sieci gastronomicznej spowodował również wzrost dostępności do usług gastronomicznych i poprawę jakości świadczonych usług.

5. Usługi rzemieślniczo – naprawcze.

Ogólna liczba placówek rzemieślniczo – naprawczych w gminie w latach 1989 – 1999 spadła z 62 do 49, tj. o 21%. Większy spadek ilości placówek nastąpił na terenach wiejskich, gdzie ubyło 39% zakładów. W mieście ubytek wyniósł jedynie 10%.

Zmiany w poszczególnych rodzajach usług były następujące:

<i>Rodzaj usług</i>	<i>Liczba zakładów</i>	
	<i>1989</i>	<i>1999</i>
Usługi osobiste	11	3
Usługi budowlano – montażowo – wykończeniowe	35	28
Mechanika i obsługa techniczna pojazdów	7	11
Elektromechanika i teleradiomechanika	4	4
Inne usługi	5	3

Największe ubytki wystąpiły w usługach osobistych, gdzie całkowicie zaniknęły usługi krawieckie.

W grupie usług budowlano – montażowo – wykończeniowych zaniknęły w ogóle usługi ślusarskie, zmniejszyła się z 16 do 10 ilość zakładów świadczących usługi budowlane.

Przyrost ilości zakładów nastąpił w usługach mechaniki pojazdowej.

Analizując zmiany w ilości zakładów usługowych na terenie gminy można wyciągnąć następujące wnioski:

- w latach 90 – tych nastąpiło dostosowanie struktury świadczonych usług do zmieniających się potrzeb rynku,
- zmniejszeni dochodowości produkcji rolnej spowodowało ograniczeni ogólnego popytu na usługi.

D. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna.

1. Warunki mieszkaniowe.

Substancję mieszkaniową na terenie Miasta i gminy tworzą budynki prywatne, komunalne oraz trzy bloki mieszkalne należące do Spółdzielni Mieszkaniowej w Kole.

Na przestrzeni lat 90 – tych przyrost liczby mieszkań, izb i powierzchni mieszkaniowej był stosunkowo niewielki. Rocznie oddawano do użytku kilka mieszkań i kilkanaście izb.

Na koniec 1999 roku na terenie gminy znajdowało się 2 189 mieszkań, w których 7 205 izb mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosiła 19,3 m², czyli wynosiła dokładnie tyle ile średnio w Wielkopolsce i o 0,8 m² więcej niż średnio w powiecie kolskim.

Techniczny stan budynków mieszkalnych na terenie gminy jest zróżnicowany. Znaczna część mieszkań w mieście pochodzi z okresu przedwojennego. Również w sporej części wsi występuje stara zabudowa. Budownictwo nowe przeważa w Chełmnie, Karszewie, Cichmianie i Chruścinie.

Można stwierdzić, że sytuacja mieszkaniowa na terenie gminy jest zadowalająca. Ocenia się, że brakuje minimum 25 mieszkań komunalnych oraz około 200 prywatnych.

2. Drogi.

Sieć drogową na terenie gminy stanowią drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Długość dróg gminnych nie zmieniła się od kilku lat i wynosi 75 km, z czego 35 km posiada nawierzchnię utwardzoną, 23 km nawierzchnię ulepszoną. Gęstość dróg wynosi 57,7 km na 100 km² i jest mniejsza niż w powiecie kolskim, gdzie wynosi 81,2 km na 100 km².

Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy wynosi 17,4 km, natomiast dróg powiatowych 47,8 km, z czego o nawierzchni twardej 37,5 km. Drogi wojewódzkie charakteryzują się dość dobrym stanem nawierzchni w przeciwieństwie do dróg powiatowych, których stan jest zły.

Sieć dróg na terenie gminy jest rozłożona równomiernie i zapewnia dobrą łączność mieszkańcom gminy z ośrodkiem gminnym i powiatowym, a także z systemem dróg powiatowych. Problemy mają jedynie mieszkańcy wsi o zabudowie rozproszonej np. Baranowiec, Zalesie, Rośle we wschodniej części gminy i Lutomirów, Krzykosy i Augustynów w części zachodniej, gdzie skupiają się drogi gruntowe.

Duże znaczenie dla gminy będzie miała budowa autostrady A 2, która będzie przebiegała przez południową część gminy.

3. Wodociągi i kanalizacja.

Na terenie gminy Dąbie pracują cztery stacje wodociągowe:

- w Dąbiu o wydajności 1 440 m³ na dobę,
- w Chełmnie o wydajności 1 055 m³ na dobę,
- w Krzewie o wydajności 1 770 m³ na dobę,
- w Augustynowie o wydajności 440 m³ na dobę.

Ponadto mieszkańcy południowej części gminy – Domanina i Cichmiany

Górnej korzystają z ujęcia wody w Chwałborzycach.

Wodociągi dostarczają wodę do sieci o łącznej 147 km, która pozwala dostarczać wodę do 90% gospodarstw domowych w gminie.

Zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi w mieście 40,4 m³, a na wsi 26,3 m³.

Poważnym problemem na terenie gminy jest bardzo mały stopień skanalizowania gminy. Dopiero pod koniec roku 2000 oddano do użytku oczyszczalnię ścieków dla Dąbia, co pozwoliło na budowę sieci o łącznej długości 5 690 m. Przykanalików prowadzących do budynków jest 156. Z kanalizacji korzysta obecnie 35% mieszkańców Dąbia.

Podsumowując można stwierdzić, że wyposażenie gminy w sieć wodociągową jest dobre. Natomiast najbliższe lata poświęcić będzie trzeba na rozbudowę sieci kanalizacyjnej i budowę nowych oczyszczalni, które stanowią jeden z podstawowych elementów uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą.

4. Sieć energetyczna.

Cały obszar gminy jest zelektryfikowany. Systematyczny wzrost zużycia energii związany z upowszechnianiem urządzeń zasilanych energią zarówno w gospodarstwie domowym, jak i w gospodarstwie rolnym wymaga jednak modernizacji linii energetycznych. Modernizacja linii (reelektryfikacja) zapewni zarówno dostawę energii stosownie do potrzeb, jak również zmniejszenie awaryjności i ograniczenie uciążliwych przerw w dostawie energii.

W celu zwiększenia dostaw taniej energii dla gospodarstw na terenie gminy i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery, Rada Gminy podjęła uchwałę o zmianie planu zagospodarowania przestrzennego gminy, co umożliwi budowanie elektrowni wiatrowych. Przedsięwzięcie to jest obecnie na etapie opracowania dokumentacji.

5. Łączność.

Na terenie gminy działają dwie placówki pocztowe w Dąbiu i w Chelmie, które świadczą standardowy w polskich warunkach zakres usług. Jedna placówka obsługuje średnio obszar 65 km², tj. większy niż średnio w subregionie i w kraju. Jednak z uwagi na niższą gęstość zaludnienia liczba osób na jedną placówkę była mniejsza niż w subregionie i w kraju. W związku z tym można ocenić, że potrzeby mieszkańców na usługi w tym zakresie są zaspokojone.

Bardzo źle wygląda natomiast na terenie gminy dostępność do usług telekomunikacyjnych. Na koniec 1999r. W gminie było 349 abonentów telefonii przewodowej. Liczba abonentów na 1000 osób wynosząca 49,8 była znacznie niższa niż w większości gmin powiatu, często kilkakrotnie niższa, a także od średnich subregionalnych i wojewódzkich. Dodatkowych 270 połączeń zapewniono poprzez podłączenia do lokalnej sieci telekomunikacyjnej przez firmę „Elterix”.

Telefonizacja na terenie gminy pozostaje nadal poważnym problemem.

6. Składowanie i utylizacja odpadów.

Na terenie gminy znajduje się jedno zorganizowane wysypisko śmieci. Z punktu widzenia ochrony środowiska stan wysypiska jest zły. Nieczystości płynne wywożone są do oczyszczalni ścieków.

Do wywozu nieczystości płynnych służą cztery beczkowsy, z czego dwa będące własnością ZGKiM. Opłata za wywóz nieczystości płynnych wynosi 25 zł/m³ w mieście i 30 zł na wsi. Koszt wywozu nieczystości stałych przez ZGKiM wynosi 25 zł/m³. Koszt usługi wywozu nieczystości jest w pewnej mierze powodem występowania na terenie gminy tzw. dzikich wysypisk śmieci.

Uporządkowanie sytuacji w zakresie usuwania i utylizacji odpadów na terenie gminy jest jednym z pilniejszych zadań.

7. Usługi komunalne.

Usługi komunalne na terenie gminy, a przede wszystkim w mieście świadczy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Dąbiu, który jest zakładem budżetowym Urzędu Miasta i Gminy.

Zadania realizowane przez zakład obejmują:

- gospodarkę zasobami mieszkaniowymi,
- konserwację zieleni miejskiej,
- usługi transportowe, remontowo budowlane, w zakresie wywozu nieczystości,
- sprzedaż cementu, wapna, żwiru, energii ciepłej dla SM w Kole,
- produkcję i sprzedaż masy betonowej i wyrobów z betonu.

Większość dochodów zakładu ma swoje źródło w świadczonych usługach. Dają one 60% dochodów zakładu. Wśród dochodów z usług największą pozycję stanowią opłaty czynszowe – 65%.

W 1999r. Zakład zamknął działalność dodatnim wynikiem finansowym. Zysk był jednak niewielki – wyniósł niecałe 1000 zł.

E. Infrastruktura socjalna.

1. Oświata i wychowanie.

Zadania z zakresu oświaty i wychowania na terenie gminy realizują:

- ❖ Przedszkole Miejskie w Dąbiu,
- ❖ Gminna sieć szkół, którą stanowią:
 - Szkoła Podstawowa w Dąbiu z filią w Tarnówce,
 - Szkoła Podstawowa w Chełmnie z filiami w:
 - a) Cichmianie,
 - b) Ladorudzu,
 - c) Lutomirowie,

- Szkoła Podstawowa w Karszewie,
- Publiczne Gimnazjum w Dąbiu.

W roku szkolnym 1999/2000 wychowaniem przedszkolnym objęte było 156 dzieci, w tym 72 dzieci w mieście, reszta w klasach „zerowych” znajdujących się przy szkołach podstawowych i ich filiach.

Opiekę nad dziećmi sprawowało sześciu nauczycieli w Dąbiu i 8 na wsiach. Na jednego nauczyciela przypadało średnio 13 dzieci (w kraju 12).

W szkołach podstawowych w roku szkolnym 1999/2000 uczyło się 829 uczniów, z czego 303 w Dąbiu.

Obciążenie szkół i filii jest zróżnicowane. Aktualnie na jeden oddział przypada:

- w szkołach podstawowych 22 uczniów,
- w filiach szkół podstawowych 13,5 ucznia.

Mała ilość uczniów w jednostkach filialnych powoduje, że nauczanie w nich odbywa się często w klasach łączonych, co jest niekorzystne dla uczniów.

Publiczne gimnazjum w Dąbiu funkcjonuje od 1 września 1999 roku. Obciążenie w gimnazjum wynosi 29 uczniów na oddział.

Biorąc pod uwagę wysoki udział wydatków na oświatę w ogólnych wydatkach miasta i gminy wątpliwość budzi utrzymywanie takiej ilości szkół filialnych na terenie gminy.

W Dąbiu funkcjonuje Zasadnicza Szkoła Rolnicza, która ma profil ogólnorolniczy. W szkole uczy się około 50 uczniów. Ma ona znaczenie dla podnoszenia kwalifikacji osób zatrudnionych w rolnictwie dominującym w gospodarce gminy.

Baza lokalowa szkolnictwa na terenie gminy dzięki prowadzonym remontom, jest utrzymywana w dobrym stanie. Natomiast niewystarczające jest wyposażenie obiektów. Sale gimnastyczne i świetlice znajdują się tylko w Dąbiu i Chełmnie, pracownie informatyczno – komputerowa są w Dąbiu, Karszewie i Chełmnie.

2. Ochrona zdrowia.

Po reformie służby zdrowia, która weszła w życie od 1 stycznia 1999r. Usługi z zakresu ochrony zdrowia dla mieszkańców gminy świadczą:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbiu „Dąb – Med” s.c., który funkcjonuje w budynku po byłej przychodni rejonowej, zatrudniający lekarza pediatrę i lekarza internistę,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mamed” w Dąbiu, zatrudniającego lekarza internistę i pediatrę,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarska „Eskulap” w Chełmnie, który również zatrudnia lekarza internistę i pediatrę.

Ponadto w Dąbiu istnieją specjalistyczne gabinety: ginekologiczny, stomatologiczny i rehabilitacji ruchowej oraz prywatny gabinet lekarski.

Usługi farmaceutyczne zapewnia jedna apteka zlokalizowana w Dąbiu.

Ilość lekarzy na terenie gminy nie jest zbyt duża, jednak zabezpiecza usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Niedosyt może powodować mała ilość gabinetów specjalistycznych, w tym stomatologicznych.

3. Opieka społeczna.

Zadania z zakresu opieki społecznej na terenie gminy wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbiu. MOPS pomaga rodzinom i osobom, które objęte są wszelkiego rodzaju dysfunkcyjnością wynikającą z długotrwałej choroby, bezrobocia, problemów wychowawczych i patologii w rodzinie, klęsk żywiołowych itp.

Pomoc dla tych osób realizowana jest w postaci wypłaty zasiłków oraz usług specjalistycznych, opiekuńczych, doradczych w szerokim zakresie.

W roku bieżącym z różnego rodzaju zasiłków: stałych, okresowych, wyrównawczych, rodzinnych, pielęgnacyjnych, celowych, w formie rent socjalnych, pomocy dla kombatantów, pomocy w realizacji składek ZUS, dożywiania dzieci

i innych korzystało około 600 mieszkańców gminy.

Od 1997 roku na terenie gminy działa Środowiskowy Dom Samopomocy, który zapewnia pobyt stacjonarny i dzienny osobom wymagającym opieki i zabiegów terapeutycznych.

Największym problemem w pomocy społecznej jest obecnie brak środków finansowych, który przy narastającej biedzie ogranicza zakres pomocy udzielanej potrzebującym.

4. Kultura i kultura fizyczna.

4.1. Kultura.

Placówką, która wypełnia wiodącą rolę w życiu kulturalnym na terenie gminy jest Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury działający od 1984 roku. Działalność ośrodka polega na organizowaniu imprez profesjonalnych i amatorskich oraz prowadzeniu sekcji zainteresowań. Spośród organizowanych imprez na uwagę zasługują:

- Przegląd Dorobku Artystycznego Miasta i Gminy Dąbie,
- Organizowanie corocznie Dnia Matki, Dnia Dziecka i Dnia Seniora.

Przy MGOK działa sekcja wokalna – instrumentalna, zespół rockowy oraz strażacka orkiestra dęta. Placówka współpracuje ze wszystkimi szkołami na terenie gminy, wspierając ich inicjatywy kulturalne.

Na terenie gminy funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna w Dąbiu, posiadająca filię w Chełmnie.

Księgozbiór biblioteki liczy blisko 20 000 woluminów. Biblioteka ma ponad 400 czytelników.

4.2. Zabytki kultury materialnej.

Na terenie gminy znajdują się następujące zabytki kultury materialnej:

- Kościół Parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja z początku XIX wie-

- ku, z elementami wyposażenia z XVIII wieku w Dąbiu,
- Ratusz z 1814 roku, który obecnie jest siedzibą Urzędu Miasta i Gminy,
 - Synagoga w Dąbiu z końca XIX wieku, która obecnie pełni funkcję obiektu mieszkalnego,
 - Kościół Baptistów w Dąbiu z początku XX wieku, stanowiący obecnie własność prywatną i pełniący częściowo funkcje mieszkalną,
 - Kościół Parafialny pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny z 1875 roku w Chełmnie,
 - zespół pałacowo – parkowy w Karszewie z połowy XIX wieku, w bardzo złym stanie,
 - zespół pałacowo – parkowy w Lisicach z I połowy XIX wieku,
 - obiekty utrwalające pamięć po obozie zagłady w Chełmnie.

4.3. Sport i rekreacja.

W Dąbiu działa klub sportowy „Zryw”, w którym działają trzy drużyny piłkarskie – seniorów i dwie młodzieżowe, utworzone na bazie uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Dąbiu. Zaplecze dla klubu stanowi boisko sportowe, na którego terenie znajduje się szatnia i pomieszczenie gospodarcze. Na boisku odbywają się mecze oraz uroczystości gminne. Obiekt jest ogólnie dostępny dla mieszkańców miasta i gminy.

F. Finanse gminy.

Dynamika rozwoju każdej gminy, w tym również Miasta i Gminy Dąbie, zależy od wielkości zasobów środków finansowych.

W ostatnich latach dochody budżetu gminy wzrosły z 7 761,6 tys. zł w 1998r. do 8 242,9 tys. zł w roku 2000.

Wielkość i strukturę dochodów pokazuje załączona tabela, w której przedstawiono najważniejsze źródła dochodów gminy.

Analiza dochodów budżetu gminy pozwala stwierdzić, że:

- dochody budżetu gminy pochodzą ze źródeł obcych, które stanowią 67,2% ogólnej kwoty dochodów, z czego największą pozycję stanowi subwencja ogólna – 50,8% ogółu dochodów. Należy przy tym zaznaczyć, że pozycję „Dochody własne” potraktowano w zestawieniu jako różnicę między dochodami ogółem a podstawowymi grupami dochodów zewnętrznych, zawyżając ją w ten sposób,
- poziom dochodów własnych kształtuje przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych oraz udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, w związku z czym wielkość dochodów własnych waha się w zależności od stopnia zamożności społeczeństwa (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz od dyscypliny ściągania podatków. W omawianym okresie wielkość wpływów z podatków i opłat ulegały wyraźnym zmianom,
- na poziom dochodów gminy wpływ miały również różnego rodzaju dotacje na zadania własne gminy, które pokazują zaangażowanie samorządu w pozyskiwanie pieniędzy ze źródeł zewnętrznych, w tym również pozabudżetowych.

Wydatki budżetu gminy w omawianym okresie systematycznie wzrastały i w latach 1999 – 2000 były wyższe od dochodów gminy. Należy tu podkreślić, że poziom wydatków w gminie na 1 mieszkańca był w latach 1998 – 1999 wyższy niż średnio w powiecie kolskim odpowiednio o 4,1% i 6,3%.

Wielkość i strukturę wydatków przedstawiono w załączonej tabeli.

Analizując poziom i strukturę wydatków budżetu gminy należy zauważyć, że:

- największy udział w wydatkach ogółem mają wydatki na oświatę – 39,9% wydatków ogółem, przy czym wykazują one wysoką dynamikę,
- poziom wydatków w pozostałych działach kształtują przede wszystkim inwestycje. W roku 1998 i 1999 wysoki udział wydatków w dziale transport wynikał z inwestycji realizowanych na drogach gminnych. Wysoki udział wydatków na gospodarkę komunalną w latach 1999 –

2000 był skutkiem budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej. Udział inwestycji w wydatkach budżetowych wynosił w poszczególnych latach:

1998 – ca 22%

1999 – ca 31%

2000 – ca 23%

Większy udział wydatków na inwestycje bez dofinansowania z zewnątrz jest niemożliwy, przy wysokich obciążeniach budżetu na oświatę i pomoc społeczną,

- stosunkowo mały udział w wydatkach gminy mimo systematycznego wzrostu ich wartości mają wydatki na kulturę i sztukę, kulturę fizyczną i sport.

Ocena poziomu i struktury budżetu gminy jednoznacznie wskazuje na potrzebę zarówno zwiększenia wielkości budżetu, jak i zmian w strukturze, w tym przede wszystkim zwiększenie udziału inwestycji jako czynnika rozwoju gospodarki gminy.

Przy obecnych źródłach dochodów oraz poziomie wydatków pozainwestycyjnych, które w większości są wydatkami stałymi, zasadnicza zmiana struktury wydatków budżetowych wydaje się niemożliwa.

Budżet Miasta i Gminy Dąbie w latach 1998 – 2000

DOCHODY

w tys. zł

Wyszczególnienie	1998		1999		2000	
	Kwota	Udział w ogółem	Kwota	Udział w ogółem	Kwota	Udział w ogółem
	1998=100					
Ogółem	7 761,6	100	7 552,0	100	8 242,9	100
W tym:						
1. Dochody własne	2 676,2	34,4	2 217,3	29,5	2 704,0	32,8
z tego:						
- podatek dochodowy od osób fizycznych	891,7	33,3	755,9	34,1	636,3	23,5
- podatek dochodowy od osób prawnych	4,0	-	4,6	-	10,9	0,4
- podatek od nieruchomości	309,0	11,5	288,9	13,0	411,6	15,2
- podatki rolne i leśny	438,2	16,4	389,0	17,5	367,8	13,6
- podatek od środków transportowych	43,8	1,6	20,2	0,9	50,5	1,8
- opłata skarbowa	58,3	2,2	76,6	3,4	78,3	2,9
2. Subwencja ogólna	3 250,7	41,9	3 781,2	50,0	4 187,7	50,8
z tego:						
- na zadania oświatowe	3 120,6	-	2 415,7	63,9	2 532,9	60,5
- część podstawowa			1 177,2	31,1	1 421,1	33,9
3. Dotacje na zadania własne gminy	797,5	18,3	551,5	7,3	215,9	2,6
4. Dotacje na zadania zlecone	1 037,2	13,4	1 002,0	13,2	1 135,3	13,8

Budżet Miasta i Gminy Dąbie w latach 1998 – 2000

WYDATKI

w tys. zł

Wyszczególnienie	1998		1999		2000		
	Kwota	Udział w ogółem	Kwota	Udział w ogółem	Kwota	Udział w ogółem	1999=100
Ogółem	7 661,7	100	9 019,1	100	9 246,4	100	102,5
W tym:							
1. Rolnictwo	17,0	0,2	7,6	0,1	47,7	0,5	627,6
z tego: inwestycje	-	-	-	-	30,0	-	-
2. Drogi gminne	1 393,2	18,2	882,1	9,8	310,0	3,4	35,1
z tego: inwestycje	1 331,1	-	882,8	-	249,7	-	30,3
3. Gospodarka komunalna	340,9	4,4	1 994,7	22,1	2 047,0	22,1	102,6
z tego: inwestycje	10,0	-	1 797,9	-	1 741,2	-	96,8
4. Oświata i wychowanie	2 955,8	38,6	3 219,8	35,7	3 690,7	39,9	114,6
z tego: inwestycje	284,0	-	155,0	-	41,9	-	27,0
2. Kultura i sztuka	132,0	1,7	169,5	1,9	197,8	2,1	116,7
3. Ochrona zdrowia	108,5	1,4	55,9	0,6	68,2	0,7	122,0
4. Opieka społeczna	1 221,7	15,9	1 194,6	13,2	1 277,5	13,8	106,9
5. Kultura fizyczna i sport	38,4	0,5	74,0	0,8	102,0	1,1	137,8
6. Administracja gminna	770,0	10,1	974,3	10,8	1 055,2	11,4	108,3

G. Zagospodarowanie przestrzenne gminy.

Miasto i gmina Dąbie posiada „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, które zostało uchwalone przez Radę Miejską w dniu 20 grudnia 1999r.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Studium wiodącą funkcją gospodarki gminy jest i pozostanie rolnictwo. Zakłada się przy tym utrzymanie wysokiego poziomu hodowli.

Jako tereny rozwoju wielofunkcyjnego przyjęto miasto Dąbie oraz wokół drogi wojewódzkiej nr 473 Dąbie – Uniejów wokół projektowanego węzła na autostradzie.

Za niezbędną uważa się modernizację dróg wojewódzkich nr 473 i 474 jako dróg dojazdowych do autostrady.

W Studium zakłada się powstanie ośrodka wczasowo – leczniczego na bazie udokumentowanych wód termalnych w rejonie wsi Łabędź.

Odwołując się do programów krajowych dotyczących utworzenia krajowej sieci ekologicznej, na terenie gminy określone zostały obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, które są predysponowane do utworzenia 2 rezerwatów – Dąbskie Błota i Dobrów.

Najważniejszą przesłanką wynikającą ze Studium jest konieczność opracowania miejscowych planów zagospodarowania miasta Dąbie oraz terenów przeznaczonych do wielofunkcyjnego rozwoju.

Należy w nich jednoznacznie wyznaczyć tereny przeznaczone pod rozwój pozarolniczych dziedzin gospodarki i określić warunki zagospodarowania.

Szczególnej uwagi wymagają tereny przy planowanym węźle na autostradzie A – 2.

Wykorzystane materiały:

1. Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 roku – Urząd Statystyczny w Koninie 1997r.
2. Dane statystyczne gmin i powiatów województwa wielkopolskiego za 1998 i 1999 rok – Wojewódzki Urząd Statystyczny w Poznaniu 1999r. i 2000r.
3. Materiały statystyczne za lata 1980 – 1997.
4. Analiza rolnictwa w gminie Dąbie wykonana przez Oddział Zamiejscowy Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kościelecu.
5. Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Dąbie – 1999r.
6. Projekt strategii rozwoju powiatu kolskiego.
7. Strategia Rozwoju Wielkopolski – 2000r.
8. Informacje z budżetu gminy za lata 1998 – 2000.
9. Informacje Powiatowego Urzędu Pracy w Kole dotyczące rynku pracy.

**GOSPODARSTWO POMOCNICZE
„ROLWOD”**

przy Wielkopolskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych
w Poznaniu

**STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU**

**MIASTA I GMINY
DĄBIE**

powiat: kolski

województwo: wielkopolskie

Część II: Strategiczne kierunki rozwoju gminy

Autorzy opracowania:

Włodzimierz Matecki

Wojciech Chojnowski

GRUDZIEŃ 2001

SPIS TREŚCI

1. Podstawa opracowania.	2
2. Zakres opracowania.	2
3. Etapy pracy nad strategią.	2
4. Metoda budowy strategii.	3
5. Strategiczne kierunki rozwoju miasta i gminy.	6
5.1. Krótka charakterystyka miasta i gminy.	6
5.2. Wyniki ankiety „Stan teraźniejszy i przyszłość mojej gminy”.	9
5.3. Wizja przyszłości gminy.	18
5.4. Cele strategii.	25
5.4.1. Cele główne strategii.	26
5.4.2. Cele szczegółowe strategii.	27
6. Zadania realizacyjne.	35
7. Harmonogram realizacji zadań strategii.	45
8. Sposób realizacji strategii.	54
8.1. Instrumenty realizacji strategii.	54
8.1.1. Prawne.	54
8.1.2. Finansowe.	55
8.1.3. Z zakresu organizacji i zarządzania.	55
8.2. Monitoring strategii.	55
8.3. Dokonywanie zmian w dokumencie strategii.	56

Strategia zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy Dąbie

1. Podstawa opracowania.

Niniejsze opracowanie wykonano na zamówienie Urzędu Miasta i Gminy Dąbie skierowane do Gospodarstwa Pomocniczego „ROLWOD” przy Wielkopolskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Adres firmy: 62-510 Konin, ul. Okólna 59.

Na podstawie zamówienia została zawarta umowa nr 47/P/99.

2. Zakres opracowania.

Opracowanie składa się z dwóch części:

Część I - Opis i analiza stanu gospodarki Miasta i Gminy Dąbie.

Część II - Strategiczne kierunki rozwoju Miasta i Gminy Dąbie.

3. Etapy pracy nad strategią.

1. Określenie metody budowania strategii.
2. Ustalenie zespołu uczestniczącego w pracach nad tworzeniem strategii.
3. Dokonanie opisu i analizy gospodarki gminy.
4. Konsultacja materiałów z przedstawicielami społeczności gminy oraz zebranie opinii poprzez ankietę „Stan teraźniejszy i przyszłość mojej gminy”.

5. Ustalenie diagnozy stanu gospodarki gminy – analiza słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, a także określenie głównych problemów.
6. Określenie celów strategicznych dla rozwoju gminy.
7. Wyznaczenie zadań realizacyjnych.
8. Ustalenie harmonogramu realizacji strategii.
9. Ustalenie źródeł finansowania realizacji strategii.
10. Ustalenie sposobu realizacji strategii.

4. Metoda budowy strategii.

Strategia rozwoju stanowi dokument zawierający zhierarchizowany zbiór celów strategicznych, których realizacja ma zapewnić osiągnięcie celu nadrzędnego, w tym wypadku misji gminy.

W strategii wyznacza się ponadto zadania i sposoby działania niezbędne dla realizacji celów.

Istota strategii polega na wyborze celów i sposobów ich osiągnięcia w określonych warunkach, przy istniejących i spodziewanych ograniczeniach w przyjętym horyzoncie czasowym.

Strategia, aby miała szansę realizacji powinna obejmować horyzont czasowy od kilku do kilkunastu lat.

Strategia dla Miasta i Gminy Dąbie zbudowana została z uwzględnieniem okresu 15 lat.

Planowanie strategiczne jest procesem, w związku z czym strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym aktualizowaniu i korygowaniu. Musi być poddawana stałej kontroli w zakresie aktualności przyjętych celów i kierunków działania.

Strategia rozwoju gminy jest planem długookresowym, co oznacza, że obejmuje ona możliwie szerokie spektrum spraw dotyczących jej społeczności.

Jednocześnie musi uwzględniać:

- zagadnienia wynikające z zadań statutowych gminy,

- zagadnienia wynikające ze strategii powiatu i województwa, a także planów i programów krajowych,
- zagadnienia wynikające z programów Unii Europejskiej.

Zrównoważony rozwój jest to taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym działania polityczne, społeczne i gospodarcze odbywają się z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości procesów przyrodniczych.

Przyjęcie w strategii zasady zrównoważonego rozwoju ma zapewnić równe szanse dostępu do środowiska zarówno dla obecnych jak i przyszłych pokoleń.

Prawidłowy rozwój regionu czy gminy może odbywać się tylko w oparciu o strategię wypracowaną z uwzględnieniem przedstawionych uwag.

Do korzyści wynikających z opracowania strategii należy zaliczyć:

- sformułowanie celów i kierunków zrównoważonego rozwoju gminy popieranym przez lokalną społeczność,
- podporządkowanie i ukierunkowanie działań realizację celów długofalowych,
- wskazanie sposobów wykorzystania zasobów gminy,
- zwiększenie szans na pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
- umożliwienie koordynacji działań gospodarczych, społecznych, ekologicznych,
- aktywizacja mieszkańców i pobudzenie ich inicjatyw do udziału w rozwoju gminy,
- wskazanie silnych stron i szans rozwojowych sprzyjających realizacji strategii,
- wskazanie słabych stron i zagrożeń zewnętrznych, które należy uwzględnić w bieżących działaniach i dążyć do ich przezwyciężenia,
- ułatwienie władzom gminy efektywniejszego gospodarowania budżetem,
- zwiększenie szans na uzyskanie dodatkowych, zewnętrznych źródeł zasilania.

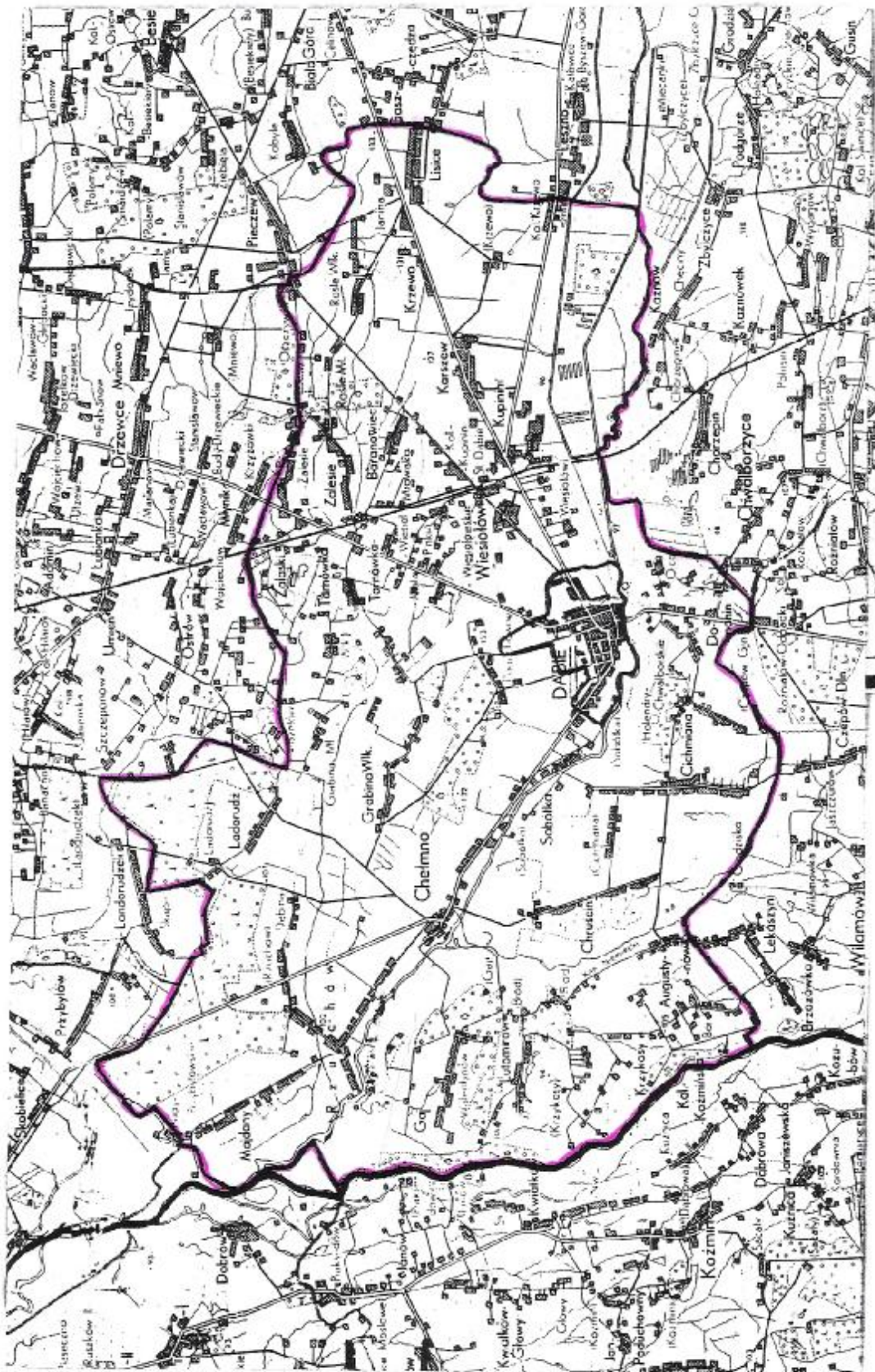
Przy opracowaniu strategii rozwoju Miasta i Gminy Dąbie przyjęto zasadę społecznych konsultacji, aby zapewnić udział społeczności lokalnej w wyznaczeniu priorytetów rozwojowych swojej gminy.

W tym celu z udziałem władz gminnych ustalono zespół osób uczestniczących w pracach nad strategią. Wzięli w nim udział przedstawiciele różnych dziedzin życia społeczno – gospodarczego oraz członkowie Rady Miasta i Gminy.

W zespole uczestniczyli:

1. Teresa Andrzejczak	25. Marek Misiak
2. Wincenty Antkiewicz	26. Jerzy Miszczak
3. Marek Banaszewski	27. Elżbieta Mroczek
4. Stanisław Basiński	28. Wiesław Mruk
5. Jolanta Czarna	29. Zygmunt Mruk
6. Halina Chrzęcińska	30. Andrzej Naparty
7. Janusz Cisek	31. Krystyna Nita
8. Ryszard Dzieciolowski	32. Jan Pakuła
9. Stanisław Dorada	33. Piotr Pakuła
10. Stanisław Gralak	34. Marian Pietrzak
11. Marian Gruchot	35. Kazimierz Radoszewski
12. Stanisław Jędrzejczak	36. Stanisław Rakowski
13. Tadeusz Jamruszka	37. Jan Rzepecki
14. Dorota Włodzimierzczak	38. Antoni Szadkowski
15. Jan Kołodziejek	39. Janusz Stachowiak
16. Halina Klupp	40. Jan Stegent
17. Janusz Krygier	41. Kazimierz Szkobel
18. Małgorzata Kwiatkowska	42. Urszula Szymańska
19. Arleta Lewandowska	43. Zenon Wasiak
20. Jan Ludwicki	44. Piotr Wąsowicz
21. Elżbieta Łucka	45. Dorota Włodarska
22. Alicja Maciejewska	46. Urszula Wójcicka
23. Grażyna Marciniak	47. Zdzisław Zarębski
24. Tomasz Mik	48. Jan Zasadzki

Gmina Dąbie

Osoby uczestniczące w opracowaniu strategii brały udział w spotkaniach, na których omawiano stan obecny gospodarki gminy oraz cele i zadania strategii. W ramach pierwszego spotkania wypełniały ankietę „Stan teraźniejszy i przyszłość mojej gminy”, której wyniki są zamieszczone w dalszej części opracowania.

Spotkania z zespołem uczestniczącym w opracowaniu strategii poprzedziła kilkumiesięczna praca nad opisem stanu gospodarki gminy, który sporządzono w oparciu o dane statystyczne, informacje pochodzące z Oddziału Zamiejscowego Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kościelcu, informacje z gminy oraz materiały zawarte w projekcie strategii powiatu kolskiego, w Strategii Wielkopolski i w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

Spotkania wszystkich uczestników prac nad strategią odbyły się w dniach:

- 9 października 2001r. podczas którego omówiono sytuację społeczno gospodarczą gminy oraz wypełniona została ankieta,
- 9 listopada 2001r. podczas którego przedstawione zostały wyniki ankiety oraz poddano pod dyskusję opracowaną w oparciu o analizę gospodarki gminy i wyniki ankiety propozycję wizji przyszłości gminy oraz celów i zadań strategii.

Ponadto odbyło się kilka spotkań z przedstawicielami zarządu gminy podczas których omawiano postęp prac nad strategią oraz uszczegółowiono zapisy dotyczące zadań strategii i harmonogramu realizacji zadań strategii.

5. Strategiczne kierunki rozwoju miasta i gminy.

5.1. Krótka charakterystyka miasta i gminy.

Gmina Dąbie położona jest w południowo – wschodniej części powiatu kolskiego. Krajobraz gminy jest mało urozmaicony, sprzyja natomiast rozwojowi komunikacji i produkcji.

Przez teren gminy przepływają rzeki Ner i Warta, które w istotny sposób wpływają na zagospodarowanie obszaru gminy.

Podstawową sieć osadniczą tworzą miasto Dąbie i 24 gminy sołeckie, które zamieszkuje około 7 tysięcy osób.

Siedzibą władz gminy jest miejscowość Dąbie położona nad Nerem, w odległości 18 km od siedziby powiatu – Koła i około 150 km od stolicy województwa - Poznania.

Komunikację z otoczeniem zapewniają gminie 2 drogi wojewódzkie i 11 dróg powiatowych. Przez wschodnią część przebiega linia kolejowa łącząca Śląsk z portami na wybrzeżu.

W przyszłości przez południową część gminy przebiegać będzie autostrada A – 2 z węzłem usytuowanym około 5 km od Dąbia.

Warunki klimatyczne w rejonie Dąbia, podobnie jak w całym subregionie, sprzyjają rozwojowi różnorodnej działalności gospodarczej, w tym przede wszystkim produkcji rolniczej. Niedogodność stanowi niski poziom opadów.

Rozwojowi rolnictwa sprzyja również jakość gleb. Około 55% gleb na terenie gminy jest zaliczana do III i IV klasy bonitacyjnej.

Dobrze rozwinięta jest sieć wód powierzchniowych, którą tworzą rzeki Ner i Warta oraz Kanały Królewski i Niemiecki. Gospodarcze wykorzystanie wód powierzchniowych utrudnia ich zanieczyszczenie, co dotyczy przede wszystkim Neru.

Na terenie gminy występują znaczące ilości wód podziemnych, które występują na dwóch poziomach – czwartorzędowym i trzeciorzędowym. W tym poziomie występują również wody geotermalne, które mogą być wykorzystane gospodarczo.

Wody geotermalne są, poza niewielkimi złożami żwirów i pospółki, jedynym bogactwem naturalnym w gminie.

Najpoważniejszym źródłem zanieczyszczenia środowiska naturalnego na terenie gminy jest rzeka Ner. Poza tym zagrożenie stwarza również brak kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich oraz istniejące wysypisko śmieci. Brak innych istotnych zagrożeń pozwala stan środowiska ocenić jako dobry.

Sytuację demograficzną w mieście i gminie cechuje trwający od kilkunastu lat spadek ilości mieszkańców, niska średnia gęstość zaludnienia, wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym, który powoduje, że wskaźnik obciążenia demograficznego jest wyższy niż w powiecie kolskim i Wielkopolsce.

Niekorzystnie przedstawia się sytuacja na rynku pracy. Poziom bezrobocia na terenie gminy w ostatnich latach systematycznie rośnie. Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Inne niekorzystne zjawiska w strukturze bezrobotnych, to wysoki udział ludzi młodych oraz osób bez stażu pracy. Coraz większą grupę stanowią bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 a nawet 24 miesięcy.

Podstawowym działem gospodarki gminy jest rolnictwo, które stanowi główne źródło utrzymania dla 65% mieszkańców.

Użytki rolne zajmują 76,6% powierzchni gruntów ogółem, z czego 73,5% to grunty orne, 26% użytków rolnych stanowią łąki i pastwiska.

Mimo przeciętnych warunków klimatycznych i glebowych, rolnictwo w gminie jest dobrze rozwinięte, o czym świadczą wyniki lepsze od średnich w powiecie kolskim i w subregionie konińskim.

Dużo mniejsze znaczenie w gospodarce gminy ma produkcja przemysłowa. Większymi jej przedstawicielami są: Fabryka Osprzętu Samochodowego „Polmo”, szwalnia „Korten”, młyn i dwie piekarnie. Pozostała działalność wytwórcza prowadzona jest w drobnych zakładach rzemieślniczych.

Zróznicowany jest poziom rozwoju usług. W ostatnich latach nastąpił znaczny przyrost ilości sklepów. Obecnie jest ich na terenie gminy około 80, co zapewnia mieszkańcom dobre zaopatrzenie w podstawowe towary spożywcze i przemysłowe. Zmniejszyła się natomiast znacząco ilość zakładów świadczących usługi dla ludności.

Infrastruktura techniczna, która podnosi poziom życia mieszkańców gminy oraz stwarza warunki prowadzenia działalności gospodarczej jest rozwinięta w stopniu niewystarczającym.

Sieć dróg jest dobrze rozwinięta, jednak jeszcze ponad 50% z 75 km dróg gminnych wymaga utwardzenia.

Kanalizację sanitarną posiada jedynie Dąbie. Większa część obszaru gminy nie posiada łączności telefonicznej przewodowej. Brak jest sieci gazowej.

Jedynie wodociągi zapewniają dostawę wody do ponad 90% gospodarstw. Lepiej rozwinięte są elementy infrastruktury społecznej.

Sieć szkół zabezpiecza w pełni naukę na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. W Dąbiu działa również filia szkoły rolniczej. Uzupełnienia o sale gimnastyczne wymaga baza oświatowa.

Dość dobrze rozwinięta jest działalność kulturalna, której kreatorem jest Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury.

Wysoko należy ocenić działania w zakresie pomocy społecznej. Obok realizacji zadań statutowych i zleconych w zakresie wypłaty zasiłków oraz usług specjalistycznych, opiekuńczych i doradczych, w gminie działa Środowiskowy Dom Samopomocy, który zapewnia pobyt stacjonarny i dzienny osobom wymagającym opieki i zabiegów terapeutycznych.

Na podkreślenie zasługuje również istnienie i funkcjonowanie klubu sportowego „Zryw”.

Gmina posiada uchwalone w grudniu 1999r. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, w którym określone zostały główne funkcje poszczególnych części obszaru gminy. Niedostatkiem Studium jest mała ilość terenów aktywizacji gospodarczej.

Poważnym problemem gminy na dziś i na lata następne jest niedostatek środków w budżecie gminy. Zakres niezbędnych inwestycji będzie wymagał poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania rozwoju gminy.

5.2. Wyniki ankiety „Stan teraźniejszy i przyszłość mojej gminy”.

Ankieta zawierającą pytanie dotyczące kierunków jej rozwoju oraz warunków życia na terenie gminy wypełnili uczestniczący w opracowywaniu strategii przedstawiciele społeczności lokalnej.

Ankieta była anonimowa i pozostawiono udzielającym odpowiedzi pełną swobodę ich formułowania.

Zebrano 39 wypełnionych w całości lub w części formularzy ankiety.

Zbiornicze wyniki ankiety przedstawiają się następująco:

Ankieta

Stan terażniejszy i przyszły mojej gminy

1. Mieszkam w gminie Dąbie, ponieważ:

- tutaj się urodziłem	24 osoby
- mam tutaj rodzinę	28 osób
- mam tutaj gospodarstwo, firmę	10 osób
- dostałem tutaj pracę	14 osób
- zostałem służbowo skierowany na teren gminy	2 osoby
- widzę tu przyszłość dla mnie dla mojej firmy	1 osoba
- nie mam innego wyjścia	18 osób
- inne powody	0

2. Położenie gminy to jej szansa lub zagrożenie:

- szansa	16 osób
- zagrożenie	14 osób

3. Mieszkańcy gminy są pozytywnie nastawieni do gospodarki rynkowej

- tak	17 osób
- nie	21 osób

4. Mieszkańców gminy cechuje przedsiębiorczość w podejmowaniu własnej działalności gospodarczej:

- tak	17 osób
- nie	18 osób

5. Mieszkańcy gminy są przygotowani do podejmowania własnej działalności gospodarczej:

- tak	15 osób
- nie	19 osób

6. Potrzebne są działania na rzecz przygotowania mieszkańców gminy do prowadzenia własnej firmy:

- w formie kursów, szkoleń 21 osób
- poprzez podnoszenie ogólnego poziomu wykształcenia 17 osób
- poprzez upowszechnianie pozytywnych wzorców 17 osób

7. Ocena stanu niektórych dziedzin gospodarki gminy:

	<i>Bardzo dobry</i>	<i>Dobry</i>	<i>Przeciętny</i>	<i>Zły</i>
Środowisko przyrodnicze	0	10	18	4
Gospodarka komunalna	0	8	23	2
Drogi	0	11	11	12
Rolnictwo	0	2	19	9
Oświata	0	14	14	2
Ochrona zdrowia	0	15	11	6
Kultura	0	3	20	5
Podmioty gospodarcze poza rolnictwem	0	1	19	10
Rynek pracy	0	0	0	35

8. Dla zapewnienia rozwoju gminy niezbędny jest szybki postęp w (wybrać trzy pozycje):

- stanie środowiska naturalnego 13 osób
- gospodarce komunalnej 5 osób
- stanie dróg 10 osób
- rolnictwie 20 osób
- przyroście małych i średnich przedsiębiorstw 16 osób
- likwidacji bezrobocia (w tym ukrytego) 32 osoby
- oświacie 5 osób
- ochronie zdrowia 6 osób
- kulturze 3 osoby
- rozwoju turystyki 7 osób

9. W tym celu należy (wymienić najważniejsze przedsięwzięcia inwestycyjne i inne w wybranych pozycjach):

Telefonizacja gminy, budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji, budowa autostrady, budowa dróg, regulacja i oczyszczenie Neru, powstanie rynku zbytu dla rolnictwa, rozwój oświaty rolniczej, rozwój usług komunalnych, budowa nowoczesnego wysypiska śmieci, budowa elektrowni wiatrowych.

10. Największe możliwości rozwojowe w gminie mają:

- rolnictwo	21 osób
- działalność usługowa (podać w jakich branżach) w otoczeniu rolnictwa	8 osób
- produkcja przemysłowa (w jakich branżach): przetwórstwo rolno – spożywcze, części dla przemysłu motoryzacyjnego	11 osób
- turystyka i rekreacja rozwój agroturystyki	9 osób

11. Działania na rzecz rozwoju produkcji rolniczej:

- zmiana kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej	8 osób
- rozwój produkcji warzyw i owoców	12 osób
- rozwój nowych form organizacji produkcji i sprzedaży – utworzenie grup producentekich	25 osób
- inne (podać jakie) rozwój skupu produktów rolnych na terenie gminy	

12. Działania na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji:

- powstanie bazy noclegowej i gastronomicznej dla potencjalnych turystów, w tym także powstanie gospodarstw agroturystycznych	20 osób
- sprzedaż budynków po zlikwidowanych gospodarstwach na cele wypoczynku i rekreacji	16 osób

13. Mocne strony gminy:

- korzystne położenie	13 osób
- czyste środowisko przyrodnicze	8 osób
- surowce naturalne	0
- aktywność mieszkańców	7 osób
- rolnictwo	14 osób
- dobre warunki do zamieszkania	10 osób
- atrakcyjne tereny inwestycyjne	18 osób
- sprzyjający klimat dla działalności gospodarczej	9 osób
- inne	

Uwaga ! Wybrać (łącznie z dopisanymi) najwyżej pięć pozycji według hierarchii
ważności (1 – 5).

14. Główne problemy gminy:

- brak terenów rozwojowych	4 osoby
- odpływ ludzi – zwłaszcza młodych i wykształconych	10 osób

- bezrobocie	20 osób
- zły stan dróg	6 osób
- niewystarczająca infrastruktura komunalna	4 osoby
- nieproduktywne rolnictwo	12 osób
- niski poziom cywilizacyjny wsi	4 osoby
- brak zainteresowanych inwestorów	12 osób
- zła kondycja finansowa gminy	16 osób
- niski stopień aktywności gospodarczej mieszkańców	4 osoby
- inne	

Uwaga ! Wybrać (łącznie z dopisanymi) najwyżej pięć pozycji według hierarchii ważności (1 – 5).

15. Ocena promocji gminy:

- bardzo dobra	2 osoby
- dobra	6 osób
- przeciętna	12 osób
- zła	0

16. Formy promocji gminy i zachęty dla inwestorów:

- wydawanie informatorów	7 osób
- udział w targach i wystawach	1 osoba
- stosowanie ulg podatkowych dla inwestorów	7 osób
- nakręcenie filmu promocyjnego	0
- organizowanie imprez promujących gminę	7 osób
- przygotowanie terenów pod działalność promocyjną	7 osób
- inne	

17. Należy zapewnić rozwój Dąbia jako lokalnego (gminnego) ośrodka rozwoju:

- tak	21 osób
- nie	5 osób

18. W celu podniesienia roli i znaczenia Dąbia, jako lokalnego ośrodka rozwoju, należy:

- poprawić stan środowiska naturalnego, rozbudować infrastrukturę techniczną, inicjować tworzenie nowych zakładów.

19. Inne uwagi i wnioski:

Analiza wyników ankiety „Stan teraźniejszy i przyszłość mojej gminy”.

Wśród udzielających odpowiedzi, 24 osoby urodziły się w gminie Dąbie. 28 osób ma rodzinę na terenie gminy. Przyczyną zamieszkania w gminie dla większości są:

- praca na terenie gminy,
- posiadanie gospodarstwa lub firmy na terenie gminy.

Z odpowiedzi wynika, że osoby biorące udział w opracowaniu strategii mają dobrą znajomość problemów gminy i bliskie związki z lokalną społecznością.

Stąd zastanawiającą jest odpowiedź blisko połowy ankietowanych, że mieszkają w gminie ponieważ nie mają innego wyjścia. Sugeruje ona niską ocenę stanu gospodarki i warunków życia na terenie gminy.

1. W części potwierdza to ocena stanu gospodarki gminy, gdzie:

- Brak jest najwyższych ocen dla którejkolwiek z podstawowych dziedzin gospodarki gminy.
- Przewagę ocen dobrych uzyskała tylko ochrona zdrowia. W przypadku oświaty ilość ocen dobrych i przeciętnych jest jednakowa.
- Przeciętną ocenę uzyskały: gospodarka komunalna, kultura, rolnictwo, podmioty gospodarcze poza rolnictwem oraz stan środowiska przyrodniczego.
- Zdecydowanie negatywną ocenę uzyskał rynek pracy.
- Zróżnicowaną ocenę – prawie jednakową ilość głosów dobrych, przeciętnych i złych uzyskały drogi.
- Każda dziedzina gospodarki gminy uzyskała negatywną opinię od części ankietowanych.

2. Ankietowani uważają, że dla zapewnienia rozwoju gospodarki gminy najważniejszy jest szybki postęp w:

- likwidacji bezrobocia,

- rozwoju rolnictwa,
- przyroście małych i średnich przedsiębiorstw poza rolnictwem,
- poprawie stanu środowiska,
- poprawie systemu dróg.

3. Aby osiągnąć postęp w rozwoju gospodarki gminy niezbędne jest:

- budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej,
- budowa nowoczesnego wysypiska śmieci,
- regulacja i poprawa czystości wód Neru,
- rozwój rynków zbytu dla produktów pochodzenia rolniczego,
- rozbudowa i modernizacja dróg, w tym budowa autostrady,
- rozwój usług komunikacyjnych,
- telefonizacja,
- rozwój oświaty rolniczej,
- budowa elektrowni wiatrowych.

Jako niezbędną przedstawiono również budowę sali gimnastycznej przy szkole w Karszewie.

4. Oceniono, że największe możliwości rozwojowe w gminie ma rolnictwo.

Dostrzega się również szansę i potrzebę rozwoju usług, przede wszystkim w otoczeniu rolnictwa, działalności przemysłowej, w tym przetwórstwa rolno – spożywczego oraz turystyki.

Działania niezbędne na rzecz rozwoju rolnictwa ankietowani dostrzegają w rozwoju zbiorowych form produkcji i sprzedaży płodów rolnych oraz poprzez zmiany kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej a także rozwój produkcji warzyw i owoców.

Rozwój turystyki przewiduje się poprzez tworzenie bazy noclegowej i gastronomicznej, przede wszystkim w drodze powstawania gospodarstw agroturystycznych.

5. Realizacji zamierzeń gminy w rozwoju gospodarki sprzyjać będą jej mocne strony, do których ankietowani zaliczyli:

- atrakcyjne tereny pod inwestycje,
 - rozwinięte rolnictwo,
 - korzystne położenie gminy,
 - dobre warunki zamieszkania na terenie gminy,
- oraz w mniejszym stopniu
- sprzyjający klimat dla działalności gospodarczej,
 - czyste środowisko,
 - aktywność mieszkańców gminy.

6. Jako słabe strony, czyli czynniki, które będą utrudniać realizację strategii, i w związku z tym winny być usuwane, wymieniono:

- wysoki poziom bezrobocia,
 - złą kondycję finansową gminy,
 - mało opłacalną produkcję rolną,
 - brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych,
 - odpływ młodych ludzi z terenu gminy,
- oraz w mniejszym stopniu
- zły stan dróg,
 - niewystarczającą infrastrukturę komunalną,
 - brak terenów rozwojowych,
 - niski poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

7. Zadania strategii będą realizowane przy niepełnej aprobacie gospodarki rynkowej.

Będą ją realizować członkowie społeczności, których w ocenie zaledwie połowy ankietowanych cechuje przedsiębiorczość i którzy według większości wypowiedzi wymagają przygotowania do prowadzenia własnej działalności.

8. W ocenie ankietowanych poprawy wymaga promocja gminy. Preferowane formy promocji to:
- wydawanie informatorów o gminie,
 - stosowanie ulg podatkowych dla inwestorów,
 - organizowanie imprez promujących gminę,
 - przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą.
9. Przeważająca część ankietowanych uznała, że w strategii należy zakładać rozwój Dąbia jako lokalnego ośrodka rozwoju.

Podsumowując wyniki ankiety można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Aktualny stan gospodarki gminy można ocenić jako przeciętny. Zdecydowanie negatywnie, ze względu na bezrobocie, należy ocenić rynek pracy.
2. Bezrobocie jest również postrzegane jako główny problem gospodarki gminy, trudny do rozwiązania w sytuacji, kiedy jednocześnie występuje zła kondycja finansowa gminy i brak jest inwestorów zewnętrznych, którzy mogliby zapewnić powstawanie nowych miejsc pracy.
3. Bardzo ważnym problemem jest również mało efektywna produkcja rolnicza, która zmusza do przebudowy gospodarki gminy przy wspomnianych problemach finansowych gminy i braku inwestorów zewnętrznych.
4. Podstawowym działem gospodarki gminy, z uwagi na uwarunkowania oraz osiągnięty poziom rozwoju, pozostanie w przyszłości rolnictwo. Nadmiar zatrudnionych w rolnictwie winna przyjąć działalność usługowa i produkcja przemysłowa. Agroturystyka jest środkiem na zmianę struktury i zwiększenie dochodów ludności rolniczej.
5. Niezbędna przebudowa gospodarki wymaga przygotowania w gminie terenów przeznaczonych pod pozarolniczą działalność gospodarczą.
6. Przebudowa gospodarki gminy wymaga również wzrostu wiedzy jej mieszkańców o możliwościach i zasadach podejmowania własnej działalności gospodarczej.

5.3. Wizja przyszłości gminy.

Wizja przyszłości gminy jest to obraz gminy w perspektywie kilkunastu lat widziany oczami jej mieszkańców.

Dlatego też musi ona zawierać odważne spojrzenie do przodu, uwzględniające również marzenia członków społeczności gminnej. Takie określenie wizji przyszłości zawiera w sobie często wyraźny element ryzyka, zwłaszcza w odniesieniu do aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej, jednak tylko ono gwarantuje, że zabudowana w oparciu o nią strategia spełni oczekiwania mieszkańców.

Z tego względu, gminę Dąbie w perspektywie 15 lat należy postrzegać jako:

Miejsce zamieszkania i pracy ludzi żyjących dostаточно w przyjaznym środowisku.

Urzeczywistnienie wizji wymaga wielu lat pracy odpowiednio ukierunkowanej przez system celów i zadań dotyczących poprawy jakości życia mieszkańców do czego niezbędne jest zapewnienie rozwoju gospodarczego gminy oraz ochrona środowiska naturalnego.

Wymienione tu obszary działania – społeczny, gospodarczy i ekologiczny wzajemnie się uzupełniają i warunkują i w odpowiedniej relacji muszą być uwzględnione w celach i zadaniach strategii.

Ocena sytuacji społeczno – gospodarczej gminy dokonana w oparciu o materiały statystyczne i wypowiedzi mieszkańców prezentowane w ankiecie dotyczącej teraźniejszości i przyszłości gminy dają następujący obraz głównych problemów społecznych i gospodarczych w gminie:

A/ Sfera społeczna.

Mieszkańcy gminy nie mogą osiągnąć wyższej jakości życia, co ma swoje powody w wysokim bezrobociu, niskiej opłacalności produkcji rolniczej, braku pozarolniczych źródeł zarobkowania oraz niedostatku usług. Czynnikiem pogarszającym sytuację jest niedostatek środków w budżecie gminy na inwestycje oraz finansowanie bieżących potrzeb, w tym także wspierania osób dotkniętych różnego rodzaju wypadkami losowymi.

Do głównych problemów w sferze społecznej zalicza się:

- wysokie bezrobocie,
- niskie dochody ludności rolniczej,
- niedostateczny poziom usług komunalnych oferowanych społeczeństwu,
- niewielkie możliwości zmiany źródeł zarobkowania na terenie gminy,
- ograniczona możliwość wspierania osób dotkniętych wypadkami losowymi, biednych, starych, samotnych i chorych,
- niski poziom przygotowania społeczeństwa do sprostania wyzwaniom współczesnej gospodarki,
- niedostatecznie rozwinięta działalność kulturalna,
- niewystarczający poziom wykształcenia.

B/ Sfera gospodarcza.

Gospodarka gminy ma charakter rolniczy, co jest uwarunkowane zarówno warunkami naturalnymi, jak również tradycją. Z uwa tradycją. Z uwaodowość produkcji rolnej konsekwencją tego jest niska zasobność gminy i jej mieszkańców. Sytuację pogarsza brak miejsc pracy w innych działach gospodarki. Miejsca pracy w pozarolniczych działach gospodarki są bowiem niezbędne do likwidacji bezrobocia rejestrowanego i ukrytego, a tym samym podnieźnego poziomu dochodów mieszkańców wsi.

Do podstawowych problemów w tym obszarze zalicza się:

- małą ilość podmiotów gospodarczych poza rolnictwem,

- niewystarczającą infrastrukturę techniczną, niezbędną do rozwijania gospodarki,
- brak terenów wydzielonych i przygotowanych pod inwestycje,
- brak inwestorów zewnętrznych,
- niską dochodowość tradycyjnych kierunków produkcji rolnej,
- brak zorganizowanych form produkcji i sprzedaży produktów rolnych,
- brak bogactw naturalnych,
- odpływ młodych ludzi z gminy,
- brak infrastruktury umożliwiającej rozwój agroturystyki.

C/ Ochrona zasobów naturalnych.

Stan środowiska naturalnego w części gminy, zwłaszcza w dolinie Neru, ogranicza możliwość rozwoju tradycyjnych kierunków produkcji, jak również rozwój innych dziedzin, w tym turystyki i wypoczynku. Stan ten pogarsza brak, poza Dąbiem, kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Sytuacja ta stwarza także określone, niekorzystne konsekwencje dla jakości życia mieszkańców. Do głównych problemów gminy związanych ze stanem środowiska naturalnego zalicza się:

- wysoki stopień zanieczyszczenia Neru wywołujący negatywne skutki dla gospodarki gminy oraz zdrowotności mieszkańców,
- brak urządzeń zapewniających odprowadzanie i utylizację ścieków,
- brak urządzeń zapewniających utylizację odpadów stałych,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy,
- brak własnych środków gminy na szybką realizację inwestycji niezbędnych dla poprawy stanu środowiska.

Określona tu lista problemów społecznych i gospodarczych występujących w gminie daje obraz barier występujących w urzeczywistnieniu wizji gminy.

Zadaniem strategii rozwoju gminy jest określenie sposobów likwidacji lub choćby zminimalizowania problemów. Ich waga, a także ograniczoność dostępnych środków powodują, że dochodzenie do założonej wizji gminy wymaga wy-

znaczenia etapów działania. W strategii przyjmują one formę usystematyzowanego zbioru celów i zadań.

Określenie celów i zadań strategii, z punktu widzenia ich realności, wymaga analizy czynników wspierających, pozytywnych, które będą pomagały w ich realizacji, a także czynników, które będą przeszkadzały w realizacji strategii.

Służy temu analiza SWOT, czyli określenie mocnych i słabych stron gminy, a także szans i zagrożeń wynikających z zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju gminy.

Według oceny stanu gospodarki gminy wynikającej z opisu jej stanu faktycznego oraz opinii mieszkańców zawartych w ankiecie do słabych i mocnych stron gminy zaliczyć można:

W sferze społecznej:

1. Mocne strony

- kapitał ludzki,
- dobre zaplecze oświaty, w tym również istnienie szkoły ponadpodstawowej,
- możliwość kontynuacji nauki w szkołach średnich na terenie Koła,
- rozwinięte usługi w zakresie ochrony zdrowia,
- istnienie Środowiskowego Domu Samopomocy,
- dość dobrze rozwinięte usługi na terenie Dąbia,
- wysoki stopień zwodociągowania gminy,
- dogodna komunikacja z ośrodkami gminnym i powiatowym,
- baza ochrony zdrowia na terenie gminy.

2. Słabe strony

- wysoki poziom bezrobocia,
- niska dochodowość rolnictwa,
- odpływ młodych ludzi z gminy,
- niski poziom usług komunalnych poza ośrodkiem gminnym,
- brak rozwiniętych form kształcenia dorosłych,
- niedostatek środków na działalność w ramach pomocy społecznej.

- niedostatek działalności kulturalnej.

3. Szanse,

czyli warunki zewnętrzne, które mogą wesprzeć realizację strategii w sferze społecznej:

- poprawa dochodowości produkcji rolniczej na skutek polityki państwa,
- możliwość korzystania ze środków pozabudżetowych na rozwój infrastruktury,
- rozwój kształcenia i dokształcania osób dorosłych,
- możliwość korzystania z dotacji budżetowych.

4. Zagrożenia,

czyli warunki zewnętrzne utrudniające lub uniemożliwiające realizację strategii:

- ograniczony dostęp do środków finansowych ze źródeł zewnętrznych,
- obniżenie poziomu dochodów z produkcji rolniczej na skutek konkurencji,
- ograniczenie możliwości poprawy wykształcenia społeczeństwa na skutek rozszerzenia zakresu i wzrostu opłat za naukę,
- wzrost indywidualnych kosztów ochrony zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego,
- utrzymanie niskiego poziomu lub obniżenie dotacji na pomoc społeczną.

W gospodarce:

1. Mocne strony

- korzystne położenie w centrum kraju, przy autostradzie A – 2,
- tradycje i dobre warunki rozwoju hodowli,
- korzystne ukształtowanie terenu dla działalności rolniczej, rozbudowy infrastruktury i budownictwa mieszkaniowego,
- potencjalny popyt na usługi na rzecz rolnictwa,
- niewykorzystane zasoby siły roboczej,
- sprzyjający klimat dla działalności gospodarczej,

- potencjalnie atrakcyjne tereny pod inwestycje,
- rozwinięte rolnictwo,
- dobrze rozwinięta sieć dróg,
- tereny pod rozwój turystyki i wypoczynku,
- zasoby wód termalnych.

2. Słabe strony

- wysoki poziom bezrobocia,
- nie dość dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna,
- mała ilość podmiotów gospodarczych poza rolnictwem,
- brak bogactw naturalnych,
- brak inwestorów wewnętrznych i zewnętrznych,
- niedostateczne przygotowanie mieszkańców do podejmowania nowych rodzajów działalności gospodarczej,
- brak przygotowanych terenów pod inwestycje,
- brak inwestycji wspierających rozwój działalności gospodarczej.

3. Szanse

- korzystne zmiany w polityce państwa zapewniające wzrost dochodowości rolnictwa,
- wdrożenie dopłat do produkcji rolnej,
- pomoc państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- możliwość korzystania z funduszy pomocowych i innych środków zewnętrznych,
- budowa autostrady A – 2,
- rozwój rynku produktów rolniczych,
- popyt na usługi w zakresie agroturystyki,
- napływ kapitału zewnętrznego.

4. Zagrożenia

- konkurencja krajów należących do Unii Europejskiej na rynku produktów rolnych,

- ograniczenie dostępu do zewnętrznych źródeł środków finansowych w wyniku polityki regionalnej państwa i władz wojewódzkich oraz na skutek obwarowań korzystania ze środków pomocowych,
- niekorzystna polityka rolna państwa,
- brak środków na realizację zadań gminy,
- wydłużenie czasu budowy autostrady A – 2,
- brak popytu na usługi agroturystyczne.

W zakresie ochrony środowiska:

1. Mocne strony

- czyste środowisko przyrodnicze poza doliną Neru,
- tereny wyznaczone pod rezerwaty faunistyczne „Dąbskie błota” i „Dobrów”,
- brak większych źródeł zanieczyszczenia środowiska,
- uzbrojenie Dąbia w kanalizację i oczyszczalnię ścieków.

2. Słabe strony

- zagrożenie środowiska występujące na skutek braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków poza Dąbiem,
- zanieczyszczenie Neru i terenów okalających,
- niska lesistość obszarów gminy,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy.

3. Szanse

- poprawa czystości wód Neru,
- możliwość korzystania ze środków zewnętrznych na inwestycje wspomagające ochronę środowiska,
- utworzenie rezerwatów.

4. Zagrożenia

- brak środków na realizację zadań z zakresu infrastruktury,
- negatywny wpływ autostrady na środowisko,
- negatywne skutki rozwoju przemysłu lub napływu turystów.

5.4. Cele strategii.

Analiza SWOT ukazująca mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia zewnętrzne pozwala w sposób realny sformułować cele i zadania strategii.

Jednocześnie uświadamia wewnętrzne powiązania i uwarunkowania problemów występujących w sferze gospodarczej, społecznej i w zakresie ochrony środowiska. Oznacza to konieczność kompleksowego ujęcia w strategii zadań dotyczących tych obszarów życia społecznego i gospodarczego gminy.

Wychodząc z przesłanek analizy SWOT oraz sformułowanej uprzednio wizji gminy, jako cel nadrzędny, stanowiący misję gminy uznaje się:

Zrównoważony rozwój gospodarki gminy, który zapewni jej mieszkańcom odpowiednio wysoki poziom życia pod względem materialnym, intelektualnym i duchowym.

Misja gminy wskazuje, że punktem wyjścia do spełnienia wizji przyszłości gminy, która zakłada wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, jest rozwój gospodarczy. Zrównoważony rozwój gospodarki oznacza rozwój realizowany przy jednoczesnej ochronie i zachowaniu dla przyszłych pokoleń walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Wysoki poziom życia mieszkańców należy przy tym rozumieć, jako pełne zaspokojenie potrzeb fizjologicznych, ale przede wszystkim jako możliwość rozwoju intelektualnego i duchowego.

5.4.1. Cele główne strategii.

Misja, czyli cel nadrzędny strategii rozwoju gminy wraz z oceną uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wskazują cele główne strategii, za które uznaje się:

- 1. Przebudowę gospodarki gminy w celu zapewnienia jej zdolności do rozwoju.**
- 2. Umocnienie roli Dąbia jako lokalnego ośrodka rozwoju.**
- 3. Zapewnienie warunków wzrostu poziomu życia mieszkańców gminy.**
- 4. Ochrona walorów środowiska naturalnego gminy.**

Gospodarka gminy przy zachowaniu jej dotychczasowej struktury nie zapewni likwidacji uciążliwości życia mieszkańców gminy. Wskazują na to wysoki poziom bezrobocia oraz niskie dochody z działalności rolniczej, które decydują o poziomie życia większości mieszkańców.

Głębokość zmian strukturalnych musi uwzględniać naturalne uwarunkowania i predyspozycje gospodarki. W związku z tym dominującą rolę w gospodarce gminy odgrywać będzie nadal rolnictwo.

Zarówno jednak rolnictwo, jak i preferowane do rozwoju usługi, produkcja przemysłowa i turystyka, muszą w większym stopniu uwzględniać uwarunkowania rynkowe gospodarki, co sprawi, że zapewni ona mieszkańcom satysfakcjonujące dochody oraz poprawi zasobność budżetu gminy. Dzięki temu zostaną stworzone podstawy poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców.

W przebudowie gospodarki gminy ważną rolę będzie odgrywać Dąbie stanowiące lokalny ośrodek rozwoju. Rola gminnego ośrodka rozwoju obejmuje działania inspirujące i wspierające rozwój całego obszaru gminy. Jest ona tym większa, na ile poparta jest poziomem usług świadczonych na teren gminy zarówno w obszarze spraw gospodarczych, jak i społecznych i kulturowych.

Dąbie posiada ponadto pewne tradycje produkcji przemysłowej. Należy przypomnieć, że obecnie również przeważająca część podmiotów produkujących zlokalizowana jest w Dąbiu. Z racji swej lokalizacji miasto znajduje się również w strefie gospodarczego oddziaływania autostrady A – 2.

Działania na rzecz przebudowy i rozwoju gospodarki gmina musi prowadzić zapewniając ochronę środowiska naturalnego, nawet dążąc do poprawy jej stanu, ponieważ jest ono nie tylko wartością ponadczasową, wymagającą specjalnego traktowania, ale odgrywać może również ważną rolę gospodarczą.

5.4.2. Cele szczegółowe strategii.

Plan strategiczny wymaga zbudowania systemu celów i zadań, których realizacja zapewni osiągnięcie celów głównych. Do każdego z celów głównych przypisane są cele szczegółowe oraz zadania realizacyjne, choć część celów szczegółowych zapewnić będzie realizację różnych celów głównych.

Jako cele szczegółowe strategii rozwoju gminy przyjmuje się:

Cel główny:

1. Przebudowa gospodarki gminy w celu zapewnienia jej zdolności do rozwoju.

Cele szczegółowe:

1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej na terenie gminy.

Realizacja tego celu ma zabezpieczyć infrastrukturę niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej. Innymi słowy mają zostać stworzone warunki dla powstawania nowych miejsc pracy.

Rozwój działalności gospodarczej wymaga odpowiedniej sieci i jakości dróg, zaopatrzenia w wodę, energię, możliwości odprowadzenia i oczyszczenia ścieków. Uzbrojenie terenu gminy w infrastrukturę jest niezbędne dla inwestorów

miejscowych i stanowi podstawowy warunek dla inwestorów zewnętrznych. W gminie Dąbie niezbędne zadania w zakresie infrastruktury obejmują:

- budowę systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków,
- zapewnienie zaopatrzenia w wodę,
- poprawę jakości dróg,
- zaopatrzenie w gaz.

1.2. Rozwój pozarolniczych dziedzin gospodarki.

Istotą tego celu jest ograniczenie, a w dalszej perspektywie likwidacja bezrobocia. Rozwój działalności rolniczej nie zapewni również w dalszej perspektywie zwiększenia zatrudnienia w rolnictwie. Nowych miejsc pracy należy zatem szukać przede wszystkim w usługach, produkcji przemysłowej i turystyce, co wymaga stworzenia odpowiednich warunków rozwoju dla tych dziedzin. Ważnym argumentem jest również konieczność poszukiwania inwestorów zewnętrznych, którym należy zaoferować konkurencyjne warunki podjęcia działalności na terenie gminy.

Realizacja tego celu wymagać będzie między innymi:

- wyznaczenia w studium zagospodarowania przestrzennego gminy terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą i opracowania dla nich planów miejscowych,
- stopniowego uzbrajania tych terenów i przejmowania ich na własność gminy,
- wspierania rozwoju pozarolniczych działów gospodarki poprzez stosowanie ulg podatkowych i ewentualnie innych zachęt.

1.3. Poprawa opłacalności produkcji rolniczej.

Osiągnięcie tego celu ma istotne znaczenie dla większości mieszkańców gminy, z uwagi na obecną i zakładaną na przyszłość dominującą rolę rolnictwa w gospodarce gminy. Oznacza to, że rolnictwo będzie nadal głównym źródłem dochodów społeczeństwa gminy.

Jednocześnie należy mieć na uwadze również i to, że wykształcenie i funkcjonowanie silnych, wysoko towarowych gospodarstw rolnych może być zachętą dla inwestowania w przetwórstwo rolno – spożywcze na terenie gminy.

Poprawa opłacalności produkcji rolniczej wymaga między innymi:

- *dostosowania kierunków produkcji do potrzeb rynku,*
- *zmiany organizacji produkcji i zbytu produktów rolnych,*
- *wzmocnienia siły ekonomicznej gospodarstw rolnych.*

1.4. Rozwój agroturystyki na terenie gminy.

Rozwój agroturystyki na terenie gminy będzie stanowił środek do zwiększenia dochodów gospodarstw rolnych. Gmina nie ma warunków do uprawiania turystyki na wielką skalę. Natomiast zarówno czyste środowisko, jak i atrakcyjne tereny między innymi miejsca przewidywanych rezerwatów faunistycznych – mogą stanowić zachętę do wypoczynku i rekreacji w gospodarstwach agroturystycznych. Warunkiem jest zapewnienie bardzo dobrych warunków zamieszkania, dobrego wyżywienia i oferty rekreacyjnej.

1.5. Promocja gminy.

Promocja gminy jest niezbędna dla zainteresowania inwestorów zewnętrznych podejmowaniem działalności na terenie gminy. Osiągnięcie tego celu jest możliwe także przy stosunkowo skromnych zasobach finansowych gminy, jeżeli działania będą prowadzone w sposób zaplanowany i usystematyzowany. Gmina winna promować się również w ramach wspólnych przedsięwzięć powiatowych lub wojewódzkich.

Promocja gminy wymaga stworzenia osobnego programu spójnego z działaniami promocyjnymi powiatu. Należy w nim uwzględnić zarówno zachęty dla inwestorów, jak również propozycje dla klientów gospodarstw agroturystycznych.

Cel główny:

2. Umocnienie roli Dąbia jako lokalnego ośrodka rozwoju.

Cele szczegółowe:

2.1. Stworzenie warunków rozwoju gospodarczego Dąbia.

Rozwój gospodarczy miasta jest warunkiem wypełniania roli lokalnego ośrodka rozwoju, który będzie pełnił funkcje „lokomotywy” pociągającej za sobą rozwój gminy. W tym celu należy wykorzystać istniejące i potencjalne warunki rozwoju miasta. Należy przy tym uwzględnić również położenie miasta w strefie oddziaływania autostrady. Dąbie winno zapewnić w przyszłości przejęcie choćby części osób odchodzących od pracy w rolnictwie.

2.2. Utworzenie w mieście centrum edukacyjnego dla mieszkańców gminy.

Przebudowa gospodarki gminy oraz dostosowanie się do wymogów gospodarki rynkowej wymaga systematycznego podnoszenia wiedzy i fachowości przez osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Również likwidacja bezrobocia wymaga dokształcania lub zmiany zawodu przez osoby pozostające bez pracy. Aby zapewnić możliwość podnoszenia kwalifikacji wszystkim zainteresowanym niezbędne jest przybliżenie ośrodków szkoleniowych do miejsca ich zamieszkania. Stąd rodzi się potrzeba przejęcia przez ośrodek gminy roli organizatora tej dziedziny usług dla mieszkańców gminy poprzez utworzenie centrum edukacyjnego.

2.3. Zwiększenie oddziaływania miasta jako ośrodka kultury.

Działalność kulturalna na terenie gminy w ocenie jej mieszkańców nie jest wystarczająca, mimo iż Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury prowadzi szeroką

działalność. Ocena mieszkańców może świadczyć o słabym stopniu oddziaływania MGOK na teren gminy. Z drugiej strony działania w zakresie kultury są niezbędne dla budowy poczucia wspólnoty i solidarności mieszkańców gminy.

Cel główny:

3. Zapewnienie warunków wzrostu poziomu życia mieszkańców gminy.

Cele szczegółowe:

3.1. Wzrost poziomu usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców gminy.

Istotą tego celu jest rozwój usług komunalnych zarówno pod względem asortymentu świadczonych usług, jak również poprzez dostępność usług dla możliwie największej liczby mieszkańców gminy. Realizacja celu winna wpłynąć na wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców gminy. Pośrednio może wpływać również na zdolność mieszkańców do zmiany źródeł zarobkowania. Osiągnięcie celu to przede wszystkim rozwój infrastruktury jak również doskonalenie działalności instytucji świadczących usługi publiczne.

3.2. Wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców gminy.

Tempo zmian gospodarczych i społecznych wywołuje nieustanną potrzebę podnoszenia wiedzy, świadomości i kwalifikacji społeczeństwa. Dla mieszkańców gminy jest to również konieczność związana z przebudową struktury gospodarczej i oczekiwanym rozwojem gospodarki gminy. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji jest niezbędne dla osób dorosłych. Dzieciom i młodzieży należy zapewnić odpowiedni poziom edukacji w szkole.

Realizacja tego celu może nastąpić poprzez:

- *poprawę warunków nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach,*

- umożliwienie jak największej liczbie absolwentów gimnazjów kontynuacji nauki w szkołach średnich,
- inicjowanie i organizowanie różnych form doszkalania dorosłych i inne.

3.3. Rozwój opieki społecznej.

Opieka nad rodziną, troska o osoby biedne, samotne, niepełnosprawne i starsze jest podyktowana potrzebą zapewnienia wszystkim członkom społeczności gminnej godnych warunków życia. Jednocześnie chodzi również o przywrócenie wszystkim mieszkańcom gminy aktywnego działania. Realizacja tego celu stanowi ważny środek integracji gminnej wokół wspólnych celów.

Osiągnięcie tego celu możliwe poprzez organizowanie różnych formalnych i nieformalnych form pomocy.

3.4. Zapewnienie usług medycznych mieszkańcom gminy.

Zakres i poziom usług medycznych świadczonych na terenie gminy jest uzależniony od czynników zewnętrznych. Samorząd może jednak poprzez działania wspierające i promocyjne wpływać na poprawę dostępności i jakości usług.

Realizacja tego celu jest możliwa poprzez stosowną ofertę lokalową i korzystne warunki prowadzenia działalności przez lekarzy i zakłady opieki zdrowotnej.

3.5. Rozwój działalności kulturalnej na terenie gminy.

Rozwój kultury jest jednym z ważniejszych elementów kształtujących jakość życia człowieka.

Działalność kulturalna na terenie gminy spełnia również rolę czynnika integrującego społeczność gminną, wpływającego na wychowanie młodzieży i ożywienie aktywności społecznej.

Ciekawa oferta kulturalna może być również czynnikiem promującym gminę.

Rozwój działalności kulturalnej można osiągnąć poprzez inicjowanie i organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych, jak również wspieranie wszelkich inicjatyw.

3.6. Wzrost integracji mieszkańców gminy oraz aktywności społecznej.

Cel ten należy traktować jako jeden z podstawowych warunków powodzenia w realizacji strategii.

Wykonanie trudnych zadań strategii wymaga wykształcenia nawyku solidarności z członkami społeczności gminnej we wspólnym wysiłku.

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia poprzez zwiększanie udziału mieszkańców w życiu samorządu gminnego, w decydowaniu o wspólnych sprawach.

Cel główny:

4. Ochrona walorów środowiska naturalnego gminy.

Cele szczegółowe:

4.1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Ochrona środowiska naturalnego wymaga obok przedsięwzięć na skalę gminy również zachowań bieżących sprzyjających ochronie środowiska. Ważną sprawą jest, aby w codziennym korzystaniu z walorów środowiska naturalnego nie powodować zagrożeń jego czystości i stabilności.

Realizacja tego celu winna spowodować nawyk zachowań przyjaznych dla środowiska.

Osiągnięcie celu jest możliwe poprzez system szkoleń oraz działań proekologicznych. Edukacja winna być ukierunkowana na działania wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy.

4.2. Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych.

Poprawa stanu sanitarnego gospodarstw rolnych w sposób bezpośredni wpływać będzie na poziom czystości środowiska naturalnego na terenie gminy. Jest ona również warunkiem poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Stan sanitarny w hodowli zwierząt jest jednym z istotnych czynników wpływających na jakość produkcji zwierzęcej i możliwości zbytu produktów.

Realizacja tego celu może nastąpić poprzez skanalizowanie całej gminy, ale również budowę oczyszczalni przyzagrodowych itp.

4.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń na terenie gminy.

Realizacja tego celu jest niezbędna dla zachowania walorów środowiska naturalnego i w części determinuje możliwość rozwoju agroturystyki.

Działania zmierzające do osiągnięcia celu obejmują między innymi selektywną zbiórkę odpadów, likwidację dzikich wysypisk i wylewisk, ograniczenie emisji gazów i inne.

4.4. Zalesienie nieużytków i gleb niskiej jakości.

Realizacja tego celu pozwoli podnieść atrakcyjność środowiska naturalnego gminy. W dalszej przyszłości lasy mogą stać się dodatkowym czynnikiem przekształcenia i rozwoju gospodarki gminy.

6. Zadania realizacyjne.

Zadania wyznaczone do realizacji w strategii gminy Dąbie stanowią konkretne przedsięwzięcia, które zostaną zapisane w bieżących planach i budżetach gminy.

Wynikają one z przyjętego zbioru celów i potrzeb określonych na podstawie oceny stanu gospodarki gminy.

Zakres i przedmiot zadań jest dostosowany do warunków realizacji, które są w dyspozycji gminy. W zbiorze zadań została uwzględniona jednak również część przedsięwzięć, które nie będą realizowane bezpośrednio przez samorząd gminy. Zostały one zapisane, ponieważ od ich realizacji zależy w części osiągnięcie celów strategii. Zadaniem samorządu będzie kierowanie ich pod adresem podmiotów decydujących.

Cel główny:

1. Przebudowa gospodarki gminy w celu zapewnienia jej zdolności do rozwoju.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Rozbudowa infrastruktury technicznej na terenie gminy.

Zadanie:

- 1.1.1. Opracowanie i realizacja programu budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni na terenie gminy.**
- 1.1.2. Dokończenie wodociągowania gminy.**
- 1.1.3. Poprawa jakości wody poprzez modernizację istniejących ujęć wody.**
- 1.1.4. Modernizacja i poprawa jakości dróg.**

Zadania szczegółowe:

1.1.4.1. *Opracowanie i realizacja programu utwardzania dróg wiejskich.*

1.1.4.2. *Modernizacja dróg dojazdowych do gospodarstw rolnych.*

1.1.4.3. *Budowa parkingów przy obiektach użyteczności publicznej.*

1.1.4.4. *Budowa chodników w miejscowościach na terenie gminy.*

1.1.5. Opracowanie i realizacja programu telefoniczacji gminy.

1.1.6. Gazyfikacja obszaru gminy.

1.1.7. Modernizacja sieci elektroenergetycznej na terenie gminy.

1.2. **Rozwój pozarolniczych dziedzin gospodarki.**

Zadania:

1.2.1. Wyznaczenie w studium zagospodarowania przestrzennego gminy terenów aktywizacji gospodarczej.

1.2.2. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów aktywizacji gospodarczej.

1.2.3. Wykup przez gminę i uzbrojenie terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej.

1.2.4. Przygotowanie i propagowanie oferty niezagospodarowanych obiektów na terenie gminy.

1.2.5. Poszukiwanie możliwości wykorzystania źródeł termalnych.

1.2.6. Wspieranie rozwoju usług na rzecz rolnictwa i usług bytowych dla ludności.

1.2.7. Upowszechnianie informacji dotyczących warunków tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw oraz pomocy oferowanej przez państwo dla tej grupy podmiotów.

1.2.8. Opracowanie katalogu zachęt i wsparcie dla inwestorów, w tym ulg podatkowych.

1.3. Poprawa opłacalności produkcji rolniczej.

Zadanie:

1.3.1. Zmiana kierunków produkcji rolnej.

Zadania szczegółowe:

1.3.1.1. Propagowanie hodowli bydła mięsnego.

1.3.1.2. Propagowanie rozwoju hodowli trzody chlewnej.

1.3.1.3. Propagowanie zwiększenia uprawy zbóż konsumpcyjnych.

1.3.1.4. Propagowanie zwiększenia produkcji ziemniaków o wysokiej jakości.

1.3.1.5. Rozwój uprawy owoców i warzyw.

1.3.2. Propagowanie i wspieranie poprawy jakości produkcji rolniczej.

Zadania szczegółowe:

1.3.2.1. Poprawa warunków zootechnicznych w obiektach inwentarskich.

1.3.2.2. Systematyczna odnowa i stosowanie wysokiej jakości materiału hodowlanego.

1.3.2.3. Wprowadzanie nowych, wysoko jakościowych odmian w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

1.3.3. Powstawanie wysokotowarowych gospodarstw rolnych.

Zadania szczegółowe:

- 1.3.3.1. Inicjowanie i wspieranie procesu zwiększania areалу gospodarstw rolnych.*
- 1.3.3.2. Udzielanie pomocy gospodarstwom rolnym w zakresie uzyskiwania środków pomocowych na rozwój produkcji.*
- 1.3.3.3. Inicjowanie i wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno – spożywczego.*
- 1.3.3.4. Inicjowanie i wspieranie tworzenia lokalnych podmiotów zajmujących się skupem produktów rolnych.*

1.3.4. Propagowanie i wspieranie grupowych form produkcji i zbytu produktów rolnych – grup producenckich.

1.4. Rozwój agroturystyki na terenie gminy.

Zadanie:

- 1.4.1. Przygotowanie i przeprowadzenie wspólnie z Oddziałem Zamiejscowym WODR cyklu szkoleń i pokazów dotyczących zasad i warunków tworzenia gospodarstw agroturystycznych.**
- 1.4.2. Opracowanie i wytyczenie tras rowerowych i turystycznych na terenie gminy.**

1.5. Promocja gminy.

Zadanie:

- 1.5.1. Opracowanie programu promocji gminy z uwzględnieniem wydawnictw, imprez promo-**

cyjnych, udziału w imprezach organizowanych poza gminą.

Cel główny:

2. Umocnienie roli Dąbia jako lokalnego ośrodka rozwoju.

Cele szczegółowe:

- 2.1. Stworzenie warunków rozwoju gospodarczego Dąbia.

Zadanie:

2.1.1. Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego wspólnego dla Dąbia i obszarów wokół zjazdu z autostrady A – 2 z wyznaczeniem terenów przeznaczonych pod rozwój pozarolniczych działów gospodarki i określeniem ich funkcji.

2.1.2. Opracowanie i zrealizowanie programu uzbrojenia wspomnianych terenów i ich wykupu.

2.1.3. Przygotowanie w ramach promocji gminy specjalnej oferty terenów pod rozwój działalności gospodarczej, o których mowa w pkt 2.1.1 i 2.1.2.

2.1.4. Systematyczne podnoszenie estetyki miasta.

- 2.2. Utworzenie w mieście centrum edukacyjnego dla mieszkańców gminy.

Zadanie:

2.2.1. Uruchomienie w Dąbiu szkoły ponadgimnazjalnej.

2.2.2. Ustalenie potrzeb w zakresie edukacji osób dorosłych na terenie gminy.

2.2.3. Podpisanie porozumień z instytucjami i ośrodkami prowadzącymi szkolenia i dysponującymi środkami na szkolenia np. WODR, PUP, Agencja Rozwoju Regionalnego w Koninie, określających zasady współpracy w realizacji szkoleń na terenie gminy.

2.2.4. Organizowanie szkoleń w oparciu o rozpoznane potrzeby.

2.3. Zwiększenie oddziaływania miasta jako ośrodka kultury.

Zadanie:

2.3.1. Opracowanie wieloletniego programu rozwoju kultury na terenie gminy i konsekwentna jego realizacja. W Programie należy wytypować imprezy, które będą promowały gminę.

2.3.2. Organizowanie dorocznych imprez kulturalnych w różnych miejscowościach na terenie gminy z szerszym zaangażowaniem społeczności miejscowej.

Cel główny:

3. Zapewnienie warunków wzrostu poziomu życia mieszkańców gminy.

Cele szczegółowe:

3.1. Wzrost poziomu usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców gminy.

Zadanie:

3.1.1. Rozwój infrastruktury technicznej – zadania jak w pkt 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6.

3.1.2. Rozszerzenie i poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje publiczne.

3.2. Wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców gminy.

Zadanie:

3.2.1. Unowocześnienie programu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży.

Zadania szczegółowe:

3.2.1.1. Umieszczanie w programach oświatowo wychowawczych treści przygotowujących do życia w zintegrowanej Europie.

3.2.1.2. Poprawa wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt edukacyjny.

3.2.1.3. Dobór kadry nauczycielskiej zapewniającej nauczanie zgodnie z wymogami nowoczesnej szkoły.

3.2.1.4. Zwiększenie ilości zajęć pozalekcyjnych w szkołach.

3.2.2. Poprawa stanu bazy oświaty poprzez niezbędne remonty oraz rozbudowę szkół – w tym wybudowanie sali gimnastycznej przy szkole w Karszewie i zespołu sportowo dydaktycznego przy Publicznym Gimnazjum w Dąbiu.

3.2.3. Organizowanie kursów i szkoleń dla dorosłych w zakresie edukacji obywatelskiej, ekonomicznej, kulturalnej.

3.2.4. Organizowanie dla rolników kursów i szkoleń w zakresie zasad integracji z Unią Europejską, marketingu, reklamy, obsługi komputerów, itp.

- 3.2.5. Organizowanie dla rolników szkoleń w zakresie nowych kierunków produkcji rolnej oraz organizowania zbiorowych form produkcji i zbytu produktów rolnych.**

3.3. Rozwój opieki społecznej.

Zadanie:

- 3.3.1. Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie zwiększania pomocy w miejscu zamieszkania potrzebujących.**
- 3.3.2. Organizowanie opieki nad osobami starszymi w formie domów dziennego pobytu.**
- 3.3.3. Inicjowanie i wspieranie wszelkich inicjatyw działań społecznych na rzecz pomocy osobom potrzebującym.**

3.4. Zapewnienie usług medycznych mieszkańcom gminy.

Zadanie:

- 3.4.1. Utrzymanie w dobrym stanie obiektów komunalnych przeznaczonych do świadczenia usług medycznych.**
- 3.4.2. Wspomaganie powstawania zakładów opieki zdrowotnej w celu rozszerzania asortymentu świadczonych usług medycznych.**

3.5. Rozwój działalności kulturalnej na terenie gminy.

Zadania jak w pkt 2.3.1. i 2.3.2. oraz

- 3.5.1. Wspieranie inicjatyw środowiska w zakresie kultury.**
- 3.5.2. Rozwój działalności kulturalnej w szkołach – tworzenie zespołów, organizowanie przedstawień, ogólna edukacja kulturalna.**

- 3.6. Wzrost integracji mieszkańców gminy oraz aktywności społecznej.

Zadanie:

- 3.6.1. Rozwijanie systemu konsultacji społecznych przy podejmowaniu decyzji ważnych dla samorządu gminy.**
- 3.6.2. Inicjowanie i wspieranie działań społecznych na rzecz środowiska.**
- 3.6.3. Inicjowanie i wspieranie wszelkich form samopomocy między mieszkańcami gminy.**

Cel główny:

4. Ochrona walorów środowiska naturalnego gminy.

Cele szczegółowe:

- 4.1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Zadanie:

- 4.1.1. Prowadzenie w szkołach i przedszkolach zajęć dotyczących ochrony przyrody i ochrony środowiska naturalnego.**
- 4.1.2. Organizowanie szkoleń uświadamiających podstawowe zagrożenia dla środowiska i wpływ człowieka na środowisko.**
- 4.1.3. Organizowanie imprez proekologicznych.**

- 4.2. Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych.

Zadanie:

- 4.2.1. Podłączenie możliwie największej ilości gospodarstw do sieci kanalizacyjnej.**
- 4.2.2. Propagowanie budowy przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.**

4.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń na terenie gminy.

Zadanie: **jak w pkt 1.1.1., 1.1.6., 4.2.1. i 4.2.2. oraz**

- 4.3.1. Realizacja projektu budowy elektrowni wiatrowych na terenie gminy.**
- 4.3.2. Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci i wylewisk nieczystości płynnych.**
- 4.3.3. Propagowanie kompostowania bioodpadów.**
- 4.3.4. Budowa zakładu utylizacji odpadów komunalnych.**

4.4. Zalesienie nieużytków i gleb niskiej jakości.

Zadanie:

- 4.4.1. Uzgodnienie z osobami i instytucjami odpowiedzialnymi wieloletniego planu zalesień zgodnie z zapisami w studium zagospodarowania przestrzennego gminy.**

7. Harmonogram realizacji zadań strategii.

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
	Cel główny: Przebudowa gospodarki gminy w celu zapewnienia jej zdolności do rozwoju.			
1.1.	Rozbudowa infrastruktury technicznej na terenie gminy.			
1.1.1.	Opracowanie i realizacja programu budowy sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni na terenie gminy.	2015	Zarząd Gminy	Środki własne + środki z funduszy celowych i pomocowych j.w.
1.1.2.	Dokończenie wodociągowania gminy.	2002	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.3.	Poprawa jakości wody poprzez modernizację istniejących ujęć wody.	2005	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.4.	Modernizacja i poprawa jakości dróg.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.4.1.	Opracowanie i realizacja programu utwardzania dróg wiejskich.	2015	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.4.2.	Modernizacja dróg dojazdowych do gospodarstw rolnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.4.3.	Budowa parkingów przy obiektach użyteczności publicznej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.4.4.	Budowa chodników w miejscowościach na terenie gminy.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	j.w.
1.1.5.	Opracowanie i realizacja programu telefonizacji gminy.	2004	Zarząd Gminy, operator sieci telekomunikacyjnych	j.w.
1.1.6.	Gazyfikacja obszaru gminy.	2015	Zarząd Gminy, Zakład Gazownictwa	Środki Zakładu Gazownictwa, środki zewnętrzne
1.1.7.	Modernizacja sieci elektroenergetycznej na terenie gminy.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Zakład Energetyczny	Środki własne + środki z funduszy celowych i pomocowych
1.2.	Rozwój pozarolniczych dziedzin gospodarki.			
1.2.1.	Wyznaczenie w studium zagospodarowania przestrzennego gminy terenów aktywizacji gospodarczej.	2004	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.2.2.	Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów aktywizacji gospodarczej.	2006	Zarząd Gminy	Środki własne gminy

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
1.2.3.	Wypuk przez gminę i uzbrojenie terenów przeznaczonych pod rozwój działalności gospodarczej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne + środki z funduszy celowych i pomocowych
1.2.4.	Przygotowanie i propagowanie oferty niezagospodarowanych obiektów na terenie gminy.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.2.5.	Poszukiwanie możliwości wykorzystania źródeł termalnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.2.6.	Wspieranie rozwoju usług na rzecz rolnictwa i usług bytowych dla ludności.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.2.7.	Upowszechnianie informacji dotyczących warunków tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw oraz pomocy oferowanej przez państwo dla tej grupy podmiotów.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.2.8.	Opracowanie katalogu zachęt i wsparcia dla inwestorów, w tym ulg podatkowych.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.3.	Poprawa opłacalności produkcji rolniczej.			DLA WSZYSTKICH ZADAŃ
1.3.1.	Zmiana kierunków produkcji rolnej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	Środki własne rolników, środki własne gminy, środki funduszy pomocowych i specjalnych
1.3.1.1.	Propagowanie hodowli bydła mięsnego.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.1.2.	Propagowanie rozwoju hodowli trzody chlewnej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.1.3.	Propagowanie zwiększenia uprawy zbóż kornopcyjnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.1.4.	Propagowanie zwiększenia produkcji ziemniaków o wysokiej jakości.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.1.5.	Rozwój uprawy owoców i warzyw.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.2.	Propagowanie i wspieranie poprawy jakości produkcji rolniczej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.2.1.	Poprawa warunków zootechnicznych w obiektach inwentarskich.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.2.2.	Systematyczna odnowa i stosowanie wysokiej jakości materiału hodowlanego.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.3.2.3.	Wprowadzanie nowych, wysoko jakościowych odmian w produkcji roślinnej i zwierzęcej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
1.3.3.	Powstawanie wysokotowarowych gospodarstw rolnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	
1.3.3.1.	Inicjowanie i wspieranie procesu zwiększenia are- ału gospodarstw rolnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	
1.3.3.2.	Udzielanie pomocy gospodarstwom rolnym w za- kresie uzyskiwania środków pomocowych na roz- wój produkcji.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	
1.3.3.3.	Inicjowanie i wspieranie rozwoju lokalnego prze- twórstwa rolno – spożywczego.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	
1.3.3.4.	Inicjowanie i wspieranie tworzenia lokalnych pod- miotów zajmujących się skupem produktów rol- nych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	
1.3.4.	Propagowanie i wspieranie grupowych form pro- dukcji i zbytu produktów rolnych – grup producen- kich.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, OZWODR	
1.4.	Rozwój agroturystyki na terenie gminy.			
1.4.1.	Przygotowanie i przeprowadzenie wspólnie z Od- działem Zamiejscowym WODR cyklu szkoleń i pokazów dotyczących zasad i warunków tworzenia gospodarstw agroturystycznych.	2002	Zarząd Gminy, OZWODR	Środki własne gminy, środki WODR i środki własne rolników
1.4.2.	Opracowanie i wytyczenie tras rowerowych i tury- stycznych na terenie gminy.	2005	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
1.5.	Promocja gminy.			
1.5.1.	Opracowanie programu promocji gminy z uwzględnieniem wydawnictw, imprez promocyj- nych, udziału w imprezach organizowanych poza gminą.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
	Cel główny: Umocnienie roli Dąbia jako lokalnego ośrodka rozwoju.			
2.1.	Stworzenie warunków rozwoju gospodarczego Dąbia.	2004	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.1.1.	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego wspólnego dla Dąbia i obszarów wokół zjazdu z autostrady A – 2 z wyznaczeniem terenów przeznaczonych pod rozwój pozarolniczych działów gospodarki i określeniem ich funkcji.	2008	Zarząd Gminy	Środki własne + środki z funduszy celowych i pomocowych
2.1.2.	Opracowanie i zrealizowanie programu uzbrojenia wspomnianych terenów i ich wykupu.	2005	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.1.3.	Przygotowanie w ramach promocji gminy specjalnej oferty terenów pod rozwój działalności gospodarczej, o których mowa w pkt 2.1.1 i 2.1.2.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.1.4.	Systematyczne podnoszenie estetyki miasta.			
2.2.	Utworzenie w mieście centrum edukacyjnego dla mieszkańców gminy.			
2.2.1.	Uruchomienie w Dąbiu szkoły ponadgimnazjalnej.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, dotacje z budżetu powiatu
2.2.2.	Ustalenie potrzeb w zakresie osób edukacji osób dorosłych na terenie gminy.	2002 i proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.2.3.	Podpisanie porozumień z instytucjami i ośrodkami prowadzącymi szkolenia i dysponującymi środkami na szkolenia np. WODR, PUP, Agencja Rozwoju Regionalnego w Koninie, określających zasady współpracy w realizacji szkoleń na terenie gminy.	2003	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.2.4.	Organizowanie szkoleń w oparciu o rozpoznane potrzeby.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki własne rolników, środki funduszy pomocowych

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
2.3.	Zwiększenie oddziaływania miasta jako ośrodka kultury.			
2.3.1.	Opracowanie wieloletniego programu rozwoju kultury na terenie gminy i konsekwentna jego realizacja. W Programie należy wytypować imprezy, które będą promowały gminę.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
2.3.2.	Organizowanie dorocznych imprez kulturalnych w różnych miejscowościach na terenie gminy z szerszym zaangażowaniem społeczności miejscowej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
	Cel główny: Zapewnienie warunków wzrostu poziomu życia mieszkańców gminy.			
3.1.	Wzrost poziomu usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców gminy.			
3.1.1.	Rozwój infrastruktury technicznej – zadania jak w pkt 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.1.4., 1.1.5., 1.1.6.	Jak w wymienionych punktach	Zarząd Gminy	Jak w wymienionych punktach
3.1.2.	Rozszerzenie i poprawa jakości usług świadczonych przez instytucje publiczne.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy i instytucji świadczących usługi publiczne
3.2.	Wzrost poziomu wiedzy i kwalifikacji mieszkańców gminy.			
3.2.1.	Unowocześnienie programu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, dyrekcje szkół na terenie gminy	Środki własne gminy
3.2.1.1.	Umieszczanie w programach oświatowo wychowawczych treści przygotowujących do życia w zintegrowanej Europie.	Od 2002	Zarząd Gminy, dyrekcje szkół na terenie gminy	Środki własne gminy
3.2.1.2.	Poprawa wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt edukacyjny.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
3.2.1.3.	Dobór kadry nauczycielskiej zapewniającej nauczanie zgodnie z wymogami nowoczesnej szkoły.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
3.2.1.4.	Zwiększenie ilości zajęć pozalekcyjnych w szkołach.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, dyrekcje szkół na terenie gminy	Środki własne gminy
3.2.2.	Poprawa stanu bazy oświaty poprzez niezbędne remonty oraz rozbudowę szkół. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Karszewie.	Proces ciągły 2005	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
3.2.3.	I zespołu sportowo dydaktycznego przy Publicznym Gimnazjum w Dąbiu	2003	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki własne mieszkańców, środki funduszy pomocowych
3.2.4.	Organizowanie kursów i szkoleń dla dorosłych w zakresie edukacji obywatelskiej, ekonomicznej, kulturalnej.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki własne mieszkańców, środki funduszy pomocowych
3.2.5.	Organizowanie dla rolników kursów i szkoleń w zakresie zasad integracji z Unią Europejską, marketingu, reklamy, obsługi komputerów, itp. Organizowanie dla rolników szkoleń w zakresie nowych kierunków produkcji rolnej oraz organizowania zbiorowych form produkcji i zbytu produktów rolnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki własne mieszkańców, środki funduszy pomocowych
3.3.	Rozwój opieki społecznej.			
3.3.1.	Współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie zwiększania pomocy w miejscu zamieszkania potrzebujących.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Środki własne gminy
3.3.2.	Organizowanie opieki nad osobami starszymi w formie domów dziennego pobytu.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Środki własne gminy
3.3.3.	Inicjowanie i wspieranie wszelkich inicjatyw działań społecznych na rzecz pomocy osobom potrzebującym.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie	Środki własne gminy
3.4.	Zapewnienie usług medycznych mieszkańcom gminy.			
3.4.1.	Utrzymanie w dobrym stanie obiektów komunalnych przeznaczonych do świadczenia usług medycznych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
3.4.2.	Wspomaganie powstawania zakładów opieki zdrowotnej w celu rozszerzenia asortymentu świadczonych usług medycznych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
3.5.	Rozwój działalności kulturalnej na terenie gminy.			
3.5.1.	jak w pkt 2.3.1. i 2.3.2. oraz Wspieranie inicjatyw środowiska w zakresie kultury.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury	Środki własne gminy
3.5.2.	Rozwój działalności kulturalnej w szkołach – tworzenie zespołów, organizowanie przedstawień, ogólna edukacja kulturalna.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury	Środki własne gminy
3.6.	Wzrost integracji mieszkańców gminy oraz aktywności społecznej.			
3.6.1.	Rozwijanie systemu konsultacji społecznych przy podejmowaniu decyzji ważnych dla samorządu gminy.	Proces ciągły	Rada Gminy, Zarząd Gminy	Środki własne gminy
3.6.2.	Inicjowanie i wspieranie działań społecznych na rzecz środowiska.	Proces ciągły	Rada Gminy, Zarząd Gminy	Środki własne gminy
3.6.3.	Inicjowanie i wspieranie wszelkich form samopomocy między mieszkańcami gminy.	Proces ciągły	Rada Gminy, Zarząd Gminy	Środki własne gminy
	Cel główny: <u>Ochrona walorów środowiska naturalnego gminy.</u>			
4.1.	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.			
4.1.1.	Prowadzenie w szkołach i przedszkolach zajęć dotyczących ochrony przyrody i ochrony środowiska naturalnego.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, dyrekcje szkół na terenie gminy	Środki własne gminy

Nr zadania	Zadania	Termin realizacji	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
4.1.2.	Organizowanie szkoleń uświadamiających podstawowe zagrożenia dla środowiska i wpływ człowieka na środowisko.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
4.1.3.	Organizowanie imprez proekologicznych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy, dyrekcje szkół na terenie gminy	Środki własne gminy
4.2.	4.2. Poprawa warunków sanitarnych w gospodarstwach rolnych.			
4.2.1.	Podłączenie możliwie największej ilości gospodarstw do sieci kanalizacyjnej.	2015	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki własne rolników, środki funduszy specjalnych i pomocowych
4.2.2.	Propagowanie budowy przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
4.3.	4.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń na terenie gminy.			
4.3.1.	jak w pkt 1.1.1., 1.1.6., 4.2.1. i 4.2.2. oraz Realizacja projektu budowy elektrowni wiatrowych na terenie gminy.	2005	Zarząd Gminy	Środki inwestorów, środki pomocowe
4.3.2.	Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci i wylewisk nieczystości płynnych.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy
4.3.3.	Propagowanie kompostowania bioodpadów.	Proces ciągły	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki funduszy specjalnych i pomocowych
4.3.4.	Budowa zakładu utylizacji odpadów komunalnych.	2010	Zarząd Gminy	Środki własne gminy, środki funduszy specjalnych i pomocowych
4.4.	4.4. Zalesienie nieużytków i gleb nłskiej jakości.			
4.4.1.	Uzgodnienie z osobami i instytucjami odpowiedzialnymi wieloletniego planu zalesień zgodnie z zapisami w studium zagospodarowania przestrzennego gminy.	2002	Zarząd Gminy	Środki własne gminy

8. Sposób realizacji strategii.

Stworzenie efektywnego systemu zarządzania realizacją strategii ma zasadniczy wpływ na dynamikę procesu jej wdrożenia.

System zarządzania strategią to:

- doskonalenie istniejących i tworzenie nowych instrumentów realizacji celów wyznaczonych w strategii,
- monitorowanie realizacji celów i zadań,
- zmiany i aktualizacja strategii.

8.1. Instrumenty realizacji strategii.

8.1.1. Prawne.

- Najważniejszym narzędziem realizacji strategii jest budżet gminy, który zawiera środki na realizację zadań rzeczowych, w tym również zadań strategii. W kolejnych budżetach uchwalanych w okresie obowiązywania zapisów strategii zawierać będą środki gwarantujące osiągnięcie jej celów.
- Ważnym dokumentem prawa miejscowego są studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Władze gminy zapewnią dokonanie zmian w istniejącym studium i opracowanie planów miejscowych stosownie do potrzeb wynikających ze strategii.
- Rada gminy będzie się kierowała zapisami strategii przy uchwalaniu opłat i podatków pozostających w jej kompetencji a stanowiących dochody własne gminy.

8.1.2. Finansowe.

- Stworzony zostanie w gminie system monitorowania i aplikowania o dofinansowanie zadań wynikających ze strategii ze źródeł zewnętrznych, a w tym:
 - z funduszy specjalnych,
 - z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.
- Gmina będzie poszukiwała możliwości realizacji zadań w formie wspólnych przedsięwzięć z innymi inwestorami, w tym również poprzez związki gmin.
- W miarę wzrostu poziomu dochodów własnych gmina będzie wdrażała tworzenie budżetu zadaniowego.

8.1.3. Z zakresu organizacji i zarządzania.

- Organizacja stanowisk pracy i organizacja pracy w Urzędzie Miasta i Gminy zostanie dostosowana do realizacji zadań strategii.
- Wdrożony zostanie system informowania mieszkańców gminy o zadaniach strategii i przebiegu ich realizacji.

8.2. Monitoring strategii.

- Nadzór nad realizacją strategii i jej upowszechnieniem sprawować będzie Rada Gminy.
- Raz do roku na sesji Zarząd Gminy będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie z postępu w realizacji strategii.
- Zarząd Gminy wprowadzi stały system monitorowania strategii poprzez przypisanie odpowiednich zadań wyznaczonym pracownikom oraz określenie zakresu i zasad gromadzenia informacji. Wskaźnikami systemu monitorowania strategii mogą być:
 - ilość szkoleń przeprowadzonych na terenie gminy,

- wyniki badań stanu środowiska naturalnego – czystości wód, powietrza, itp.,
- ilość kilometrów sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, gazowej, telefonicznej,
- ilość przyłączy poszczególnych mediów,
- ilość kilometrów utwardzonych dróg,
- liczba nowych inwestorów,
- ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych,
- poziom bezrobocia,
- wyniki produkcyjne rolnictwa,
- liczba imprez kulturalnych i promujących gminę,
- liczba imprez sportowych
i inne.

Źródłami danych mogą być:

- dane statystyczne,
- ewidencja prowadzona w gminie,
- badania prowadzone na zlecenie urzędu gminy,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy,
- informacje instytucji, związków i stowarzyszeń działających w różnych dziedzinach gospodarki.

8.3. Dokonywanie zmian w dokumencie strategii.

Strategia nie jest dokumentem ostatecznym i zamkniętym. Jej zapisy będą dostosowywane do zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych gminy, a także do zmiany hierarchii i struktury potrzeb.

Przy wprowadzaniu zmian do strategii zostanie zachowana zasada uspołecznienia procesu wyznaczania nowych zadań.

Zmiany w strategii będą wprowadzane w formie uchwały Rady Gminy po ich odpowiednim przygotowaniu i udokumentowaniu.

Zakłada się, że bez zmian pozostaną cel nadrzędny oraz główne cele strategii.